

Vlaams
Parlement

ingediend op **15** (2020-2021) – Nr. 5-C
3 december 2020 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Karin Brouwers, Johan Deckmyn,
Kristof Slagmulder en Emmily Talpe
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën,
Begroting en Justitie

over het ontwerp van decreet

houdende de uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2021

*Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme:*

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Gwendolyn Rutten, Emmily Talpe;
Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Martine Fournier, Orry Van de Wauwer;
Marino Keulen, Bart Tommelein;
Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

- 15** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
 - Nr. 2 t.e.m. 4: Amendementen
 - Nr. 5-A en B: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie
- 14** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
- 13** (2020-2021) – Nr. 1: Algemene toelichting
- 13-A en L** (2020-2021) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichtingen
- 16** (2020-2021) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de begroting
- 21** (2020-2021) – Nr. 1: Meerjarenraming
- 513** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van programmadecreet

INHOUD

I. Buitenlandse Zaken, Ontwikkelingssamenwerking en Internationaal Ondernemen	6
1. Toelichting door Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management.....	6
1.1. Eerste strategische doelstelling beleidsveld Buitenlands Beleid	6
1.2. Tweede strategische doelstelling beleidsveld Buitenlands Beleid	8
1.3. Derde strategische doelstelling beleidsveld Buitenlands Beleid	9
1.4. Eerste strategische doelstelling beleidsveld Ontwikkelingssamenwerking	9
1.5. Eerste strategische doelstelling beleidsveld Internationaal Ondernemen	10
1.6. Strategische doelstelling beleidsveld Internationaal Ondernemen .	14
2. Vragen van de leden	15
2.1. Interventie van Johan Deckmyn	15
2.2. Interventie van Kristof Slagmulder	16
2.3. Interventie van Joris Nachtergaele	17
2.4. Interventie van Maarten De Veuster	18
2.5. Interventie van Karl Vanlouwe	18
2.6. Interventie van Jeremie Vaneekhout	19
2.7. Interventie van Vera Jans	20
2.8. Interventie van Karin Brouwers.....	21
2.9. Interventie van Annick Lambrecht	22
2.10. Interventie van Gwendolyn Rutten	23
3. Antwoorden van minister-president Jan Jambon	24
3.1. Brexit Adjustment Reserve	24
3.2. Vlaamse exportsubsidies	24
3.3. Zuid-Afrika	24
3.4. Diplomatiek statuut van de FIT-vertegenwoordigers	25
3.5. Internationale klimaatfinanciering	25
3.6. Corruptie in Mozambique	25
3.7. Bevoegdheid ontwikkelingssamenwerking	25
3.8. Mensenrechten	25
3.9. Toekomstige relatie met Zuid-Afrika	26
3.10. Geweld Mozambique.....	26
3.11. Projectoproep Malawi en gezondheid Malawi	26
3.12. Vlaamse exportcontrole op strategische goederen	26
3.13. Europees herstelfonds	27
3.14. Diplomatieke post in Kopenhagen	27
3.15. Screening buitenlandse directe investeringen	27
3.16. Concept Vlaamse diplomatieke loopbaan	27

3.17. Diplomatieke missies 2021	28
3.18. Meldpunt FIT	28
3.19. UNAIDS	28
3.20. FIT in Scandinavië	28
3.21. Controle op strategische goederen	28
3.22. EU-subsidies	28
3.23. Solidariteit	28
3.24. Position papers	29
3.25. Diplomatieke opleiding en diplomatieke posten	29
3.26. Ontwikkelingssamenwerking	29
3.27. Dienstensector in internationaal ondernemen	29
3.28. Plan B voor internationale missies	29
4. Aanvullende vragen en antwoorden	30
II. Toerisme	33
1. Toelichting door minister Zuhail Demir, bevoegd voor Toerisme	33
1.1. Corona	33
1.2. Marketing en promotie	34
1.3. Ontwikkeling	35
1.4. Vlaamse veerkracht	36
1.5. Duurzaam en inclusief	36
1.6. Evenementen	36
1.7. Continuïteit dienstverlening	37
1.8. Evaluatie decretaal kader	38
1.9. Kennis en expertise	38
1.10. 2021 cruciaal	38
2. Vragen van de leden	39
2.1. Interventie van Cathy Coudyser	39
2.2. Interventie van Maarten De Veuster	41
2.3. Interventie van Kristof Slagmulder	41
2.4. Interventie van Carmen Ryheul	42
2.5. Interventie van Karin Brouwers	43
2.6. Interventie van Vera Jans	44
2.7. Interventie van Martine Fournier	45
2.8. Interventie van Jeremie Vaneeckhout	45
2.9. Interventie van Bart Tommelein	46
2.10. Interventie van Emmily Talpe	47
2.11. Interventie van Steve Vandenberghe	48
3. Antwoorden van minister Zuhail Demir	48
3.1. Algemene reactie	48
3.2. Het tv-programma Vlaanderen Vakantieland	49
3.3. 150 miljoen euro extra middelen	49
3.4. Locatie Vlaams Culinaire Centrum en Centrum De Ronde	49
3.5. Ondersteuning voor topevenementen door Event Flanders	49
3.6. Onderzoek naar meeting- en congreslocaties	50

3.7. Kampeertoerisme.....	50
3.8. Herziening decreten	50
3.9. Actieplan kunststeden.....	50
3.10. Extra middelen	50
3.11. Westhoek.....	50
3.12. Financiële ondersteuning toeristische sector	51
3.13. Aanspreekpunt eventsector	51
3.14. Besparingen Toerisme Vlaanderen.....	51
3.15. Logiessector	51
3.16. Visie op toerisme	51
3.17. Kuststeden en kunststeden	52
4. Aanvullende vragen en antwoorden.....	52
III. Indicatieve stemming.....	56
Gebruikte afkortingen.....	57
Bijlagen: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op 10 en op 17 november 2020 behandelde de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting 2021 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 15/1).

De commissie besprak het ontwerp van begroting samen met de beleids- en begrotingstoelichting Ondersteuning Vlaamse Regering, Rampenschade, Buitenlands Beleid, Ontwikkelingssamenwerking en Internationaal Ondernemen van minister-president Jan Jambon (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 13-A) en de beleids- en begrotingstoelichting Toerisme van minister Zuhail Demir (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 13-L).

Op 10 november behandelde de commissie de onderdelen Buitenlands Beleid, Ontwikkelingssamenwerking en Internationaal Ondernemen van de uitgavenbegroting 2021. De leden konden vooraf hun technische vragen bij de begroting indienen en kregen voor de start van de toelichting het antwoord (bijlage 1). Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, lichtte eerst de beleids- en begrotingstoelichting toe. Daarna werd de bespreking aangevat. Tijdens de bespreking verwees hij naar het stappenplan voor de relaties met Zuid-Afrika (bijlage 2) en een stand van zaken van uitvoering van de resoluties (bijlage 3).

Op 17 november behandelde de commissie het onderdeel Toerisme. De leden konden vooraf hun technische vragen aan minister Zuhail Demir stellen die voor de start van de bespreking de antwoorden bezorgde (bijlage 4). Minister Zuhail Demir opende de bespreking van de beleids- en begrotingstoelichting met een presentatie (bijlage 5). Daarna werd de bespreking aangevat. Ondervoorzitter Johan Deckmyn leidde de vergadering.

De commissie stemde op 10 november en 17 november indicatief over de onderdelen van de begroting die aan haar waren toegewezen.

De presentatie en de bijlagen zijn te vinden op de [dossierpagina](https://dossierpagina.vlaamsparlement.be) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

(De commissievergaderingen werden als videoconferentie georganiseerd.)

I. Buitenlandse Zaken, Ontwikkelingssamenwerking en Internationaal Ondernemen

1. Toelichting door Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management

Minister-president *Jan Jambon* stelt de krachtlijnen voor het komende jaar van het buitenlandse beleid van de Vlaamse Regering per hoofdstuk van de beleids- en begrotingstoelichting voor.

1.1. Eerste strategische doelstelling beleidsveld Buitenlands Beleid

De eerste strategische doelstelling luidt als volgt: "Vlaanderen staat internationaal op de kaart door een ambitieus en impactvol Vlaams-Europees en internationaal beleid met sterke partners, focus op mensenrechtenverdragen en een ambitieus, modern en assertief handels- en investeringsbeleid." Dat is een overkoepelende formulering van de strategische doelstellingen 1, 2, 3 en 8 van voorheen.

De eerste operationele doelstelling is een ambitieus en impactvol Vlaams-Europees beleid. De administratie van de minister-president is al gestart met de voorbereiding van de Vlaamse bijdrage aan het Belgische EU-voorzitterschap in 2024. In 2021 komt die voorbereiding op snelheid met een projectplan en de voorbereiding van de toerbeurt. Dat zal later uitmonden in een visiedocument 'Vlaanderen en het Belgisch Voorzitterschap 2024'.

De minister-president wil ook maximaal inzetten op de middelen van de EU-herstelinstrumenten voor het relanceplan Vlaamse Veerkracht. In het bijzonder coördineert hij de Vlaamse bijdrage aan het 'nationaal plan voor herstel en veerkracht' en hij gaat daarover ook in dialoog met de Europese Commissie. Verder wordt het werk van de taskforce EU-investeringsinstrumenten voortgezet om maximaal EU-middelen naar Vlaanderen te halen.

De minister-president blijft aandringen op de aanpassing van het samenwerkingsakkoord over de EU-vertegenwoordiging en -besluitvorming. Ook de toerbeurtregeling vanaf juli 2021 tot en met het voorzitterschap in 2024 is een prioriteit voor hem. Nu er eindelijk een Federale Regering is, kan daar concreet aan worden gewerkt om dat tot een goed eind te brengen.

Een toekomstig partnerschapsakkoord met het Verenigd Koninkrijk hangt af van de onderhandelingen, die stilaan ten einde lopen. Vlaanderen blijft in elk geval inzetten op 'brexit readiness'. De minister-president onderstreept het belang voor Vlaanderen om toegang te krijgen tot de 'Brexit Adjustment Reserve'.

De tweede operationele doelstelling luidt als volgt: "Vlaanderen heeft sterke partners, zowel dicht bij huis als ver weg." Vlaanderen heeft sterke banden met zijn buurlanden. Die buurlanden, in het bijzonder Nederland, zijn en blijven onze voornaamste partners op het vlak van logistiek, mobiliteit, export, cultuur en een duurzaam klimaat- en energiebeleid. Samen met Hauts-de-France en Noordrijn-Westfalen wordt verder werk gemaakt van de ontwikkeling van het 3RX-tracé en de Seine-Scheldeverbinding.

Vlaanderen vindt inspiratie in het noorden. Begin 2021 opent de minister-president een nieuwe vertegenwoordiging van de Vlaamse Regering in Scandinavië, met Kopenhagen als zetel, om de blik naar het noorden te verruimen en te intensifiëren.

De minister-president blijft de Vlaamse visie en belangen behartigen in multilaterale organisaties. Hij weegt daartoe actief op de standpuntbepaling in multilaterale organisaties. Aan zijn diensten vraagt hij om verder te bouwen aan rechtstreekse contacten, met bijzondere aandacht voor de Vlamingen die daarin actief zijn. Een belangrijke component van het multilaterale beleid blijft de financiering van jongerenstages bij multilaterale organisaties. Daarnaast blijft hij inzetten op de noodzakelijke aanpassingen aan het samenwerkingsakkoord inzake de vertegenwoordiging in internationale organisaties met gemengde bevoegdheden.

Wat de wereldwijde strategische partnerschappen betreft, blijft de minister-president voortwerken aan het versterken van de samenwerking met sterke deelstaten in Europa, zoals Catalonië, Baskenland, Schotland en Wales, en in de wereld, zoals Quebec. Na onderzoek door het Departement Mobiliteit en Openbare Werken, het Departement Omgeving en Flanders Investment & Trade (FIT) zal Vlaanderen toetreden tot de Mekong River Commission en in die organisatie een actieve rol opnemen. Dat creëert kansen voor het Vlaamse bedrijfsleven en valoriseert expertise in een regio die geostrategisch bijzonder belangrijk is. De samenwerking met Zuid-Afrika wordt geheroriënteerd van een ontwikkelingssamenwerking naar een politiek-economische diplomatieke samenwerking in de brede zin, zodat hiervoor geen beroep meer wordt gedaan op middelen van ontwikkelingssamenwerking.

De derde operationele doelstelling luidt als volgt: "De internationale en Europese mensenrechtenverdragen worden wereldwijd beter nageleefd." Vlaanderen blijft zich inzetten voor het respecteren van mensenrechten binnen alle facetten van het internationale beleid. Het blijft ook organisaties steunen die zich inzetten voor mensenrechten in het buitenland. Wat internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO) betreft, zal er uitvoering worden gegeven aan het IMVO-convenant TruStone in de natuursteensector, en zal hij nagaan of het opportuun is om soortgelijke initiatieven op te starten in andere sectoren. Ook de onderhandelingen over de diverse regelgevende initiatieven op Europees en internationaal niveau volgt de minister-president op de voet.

De vierde operationele doelstelling luidt als volgt: "Een ambitieus, modern en assertief handels- en investeringsbeleid dat bijdraagt tot duurzame groei." Vlaanderen zet zich in voor een toekomstbestendig multilateraal handelssysteem en een ambitieus, modern en assertief handels- en investeringsbeleid, dat de Vlaamse bedrijven in staat stelt te internationaliseren en bescherming biedt tegen deloyale concurrentie. Daarbij heeft men oog voor het gelijke speelveld en draagt men bij aan een duurzame groei. Concreet wil dat zeggen dat men kiest voor Europa als wereldactor in de vrijhandel en dat men de Europese Commissie steunt in haar inzet om de Wereldhandelsorganisatie te moderniseren. Ook steunt de minister-president het principe dat de Europese Commissie evenwichtige handelsakkoorden sluit, die nieuwe marktopeningen creëren voor Vlaamse bedrijven. Hij vraagt zijn diensten om de goedkeuringsprocedures voor die akkoorden op de voet te volgen. Eveneens onderstreept hij het belang van faire handelsrelaties en het belang van een gelijk speelveld en spoort hij de Europese Commissie aan om sterker toe te zien op de naleving van de juridische afspraken in die akkoorden. Er wordt ook voortgebouwd op het uitgangspunt om ons handelsbeleid ook te gebruiken als een instrument ten dienste van mens, milieu en economische groei in het algemeen en voor de ontwikkelingslanden in het bijzonder. De minister-president kondigt aan dat hij zijn diensten zal vragen de overkoepelende reflectieoefening over het Europese handelsbeleid te volgen en constructief mee te denken over de nieuwe politieke beleidslijnen voor het Europese handelsbeleid. Op basis van die denk-oefening zal hij de bestaande Vlaamse handels- en investeringsstrategie van 2016 actualiseren, als uit die reflectieoefening zou blijken dat dat opportuun is.

1.2. Tweede strategische doelstelling beleidsveld Buitenlands Beleid

De tweede strategische doelstelling luidt als volgt: "Een sterke en coherente profilering van Vlaanderen in het buitenland." De eerste operationele doelstelling daarbij is een sterkere zichtbaarheid en slagkracht van Vlaanderen op internationaal vlak. Vlaanderen presenteert zich zoals het van oudsher in de wereld bekendstaat: als handelsnatie, als maritieme natie en als centrum van cultuur, erfgoed en innovatie. Een efficiënte reputatieontwikkeling moet al die elementen vanzelfsprekend integreren in een globale internationale communicatiestrategie voor de Vlaamse overheid, verbonden aan de globale communicatiestrategie van het Vlaamse relanceplan.

In 2021 zal de minister-president een programma uitwerken waarmee jaarlijks aan de beste studenten een verlenging van hun academische carrière wordt aangeboden bij de hoogst aangeschreven universiteiten in de wereld. Daardoor bouwt Vlaanderen een netwerk met de belangrijkste kenniscentra in de wereld uit. Het gevaar bestaat dat een aantal van die knappe koppen niet terugkeren naar Vlaanderen, maar ze maken dan ook deel uit van het internationale netwerk van topmensen van Vlaamse afkomst.

De tweede operationele doelstelling luidt als volgt: "Een sterke, flexibel inzetbare Vlaamse diplomatie." De minister-president blijft streven naar een verbeterd diplomatiek statuut voor alle Vlaamse diplomaten: namelijk de diplomatieke

vertegenwoordigers van Vlaanderen, de Vlaamse Economische Vertegenwoordigers en de technologieattachés. Met het oog op een verhoogde uitstraling van Vlaanderen werd de titulatuur van de actoren van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering gewijzigd in 'diplomatiek vertegenwoordiger van Vlaanderen'. Dat is duidelijker en begrijpelijker voor buitenlanders.

Om Vlaanderen sterker te profileren in het buitenland, wordt de Vlaamse diplomatie daarnaast verder geprofessionaliseerd. Daartoe keurde de minister-president een concept voor een Vlaamse diplomatieke loopbaan goed, waarvan de implementatie in 2021 start. Vroeger werd men meteen in de hoogste functie aangevraagd, of er was in elk geval geen doorgroeipad.

Het Vlaamse diplomatieke netwerk wordt verder uitgebouwd met in 2021 de opening van een nieuwe vertegenwoordiging van Vlaanderen in Kopenhagen, die als ambtsgebied Denemarken, Zweden, Finland en Noorwegen heeft. Ook wordt het economische diplomatieke netwerk van FIT versterkt met extra technologieattachés.

De dienst Protocol en Ontvangst van het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken zal zorgen voor een kwaliteitsvolle ontvangst van buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders en delegaties, zodat die een optimaal beeld van Vlaanderen krijgen.

1.3. Derde strategische doelstelling beleidsveld Buitenlands Beleid

De derde strategische doelstelling betreft de controle op de handel in strategische goederen. De eerste operationele doelstelling is een transparante Vlaamse exportcontrole. De diensten van de minister-president blijven bedrijven optimaal informeren over hun vergunningsverplichtingen, zowel via hun website als via digitale seminars. Ze verspreiden informatie onder andere om bedrijven bewust te maken van de EU-regelgeving, en zetten in op kennisdeling met andere belanghebbenden. Zo blijven ze mee vormgeven aan opleidingen van studenten in de logistieke sector en van douaniers.

De tweede operationele doelstelling is een effectieve controle en een coherent toezicht- en handhavingsbeleid. De diensten van de minister-president blijven verder inzetten op een structureel overleg met de douane en op een efficiënte informatiedoorstroming naar de centrale en regionale diensten. Via de wisselwerking met de federale handhavingsinstanties en via interne opleiding leggen de diensten de rolverdeling van een coherent toezicht- en handhavingsbeleid vast.

De derde operationele doelstelling behelst het uitdragen van beste praktijken en het behartigen van de Vlaamse belangen. Dankzij een actieve deelname aan internationale onderhandelingen blijven de diensten de Vlaamse prioriteiten uitdragen bij het vormgeven van Europees en internationaal beleid. Naast het verder ontwikkelen van bilaterale relaties met gelijkgestemde lidstaten, zetten ze op EU-niveau in op het smeden van een gedragen beleid inzake bijvoorbeeld strategische sectoren, de hervorming van de Dual-useverordening en het incorporeren van Vlaamse prioriteiten in het werk van de EU-raadswerkgroep over wapenexport. Op globaal vlak blijft Vlaanderen via kennisdeling, deelname aan werkgroepen en financiële bijdragen wegen op het beleid inzake onder andere het VN-Wapenhandelsverdrag.

1.4. Eerste strategische doelstelling beleidsveld Ontwikkelingssamenwerking

Voor het beleidsveld Ontwikkelingssamenwerking luidt de eerste strategische doelstelling als volgt: "Vlaanderen draagt doelgericht bij tot de aanpak van mondiale uitdagingen." De kwalijke effecten van de coronacrisis zijn niet alleen in Vlaanderen voelbaar, maar ook in de rest van de wereld. Voor het eerst sinds 1990 zal een crisis leiden tot een stijging van de wereldwijde armoede. De minister-president blijft daarom de bevolking in de partnerlanden steunen via de Vlaamse

ontwikkelingssamenwerking. Vlaanderen is een moderne en betrouwbare donor. Zijn steun is voorspelbaar: de Vlaamse middelen worden telkens voor periodes van vijf jaar ingezet op de prioriteiten die met de partnerlanden zijn afgesproken. Voor Mozambique is dat gezondheidszorg, voor Malawi zijn dat innovatief landbouwbeleid en voedselzekerheid. Door zijn middelen op een beperkt aantal sectoren en landen te focussen, maximaliseert Vlaanderen de impact van zijn ontwikkelings-samenwerking. Voor Mozambique wordt volgend jaar de vierde landenstrategie-nota opgestart, die zal lopen van 2021 tot 2025, en zal focussen op het versterken van het gezondheidssysteem en het veralgemenen van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Voor Malawi zal de minister-president een projectoproep lanceren voor lokale organisaties.

Deze samenwerking in de partnerlanden wordt geflankeerd door een inzet op regionale en mondiale beleidsinstellingen, zoals FAO, WFP, UNAIDS en WHO. De uitbraak van de coronapandemie toont aan dat het versterken van de banden met mondiale instellingen ook in het eigen Vlaamse belang is. Belangrijk voor Vlaanderen als donor in de gezondheidszorg, is dat een gelijke toegang tot een vaccin wordt nagestreefd, dus ook voor kwetsbare ontwikkelingslanden. De uitrol van het nieuwe beleid in Noord- en/of Oost-Afrika is gepland voor 2022. Aangezien het ontwikkelingssamenwerkingsakkoord met Zuid-Afrika eind 2021 afloopt, moet er vanaf 2022 immers een nieuw partnerland worden gezocht. Het regeerakkoord stelt dat dat een land in Noord- en/of Oost-Afrika zal zijn. In de loop van 2021 wordt daaraan dus vormgegeven. Vlaanderen tracht via humanitaire actie een antwoord te bieden op de stijgende noden als gevolg van conflicten en natuurrampen. Het gaat niet alleen om het lenigen van dringende noden wereldwijd, maar ook om het voorkomen van rampen. Via steun aan het VN-noodhulpfonds draagt Vlaanderen bij tot een zeer snelle humanitaire financiering. Daarnaast steunt Vlaanderen in 2021 ook UNRWA, het VN-agentschap voor Palestijnse vluchtelingen. Ook blijft de minister-president aandacht hebben voor de verankering van de internationale ontwikkelingsagenda in Vlaanderen. Men mag niet toelaten dat het coronavirus het blikveld inperkt tot wat zich in Vlaanderen afspeelt. Hij zal werkingssubsidies blijven verlenen aan een aantal strategisch gekozen actoren met een groot doelgroepenbereik in Vlaanderen.

De tweede operationele doelstelling luidt als volgt: "Vlaanderen toont internationale klimaatambitie door bij te dragen aan internationale klimaatfinanciering." Vlaanderen is op schema wat het naleven van de afspraken voor de periode 2016-2020 betreft. Vlaanderen voorziet jaarlijks gemiddeld in 14,5 miljoen euro voor internationale klimaatfinanciering. Voor de periode na 2020 worden nieuwe afspraken gemaakt met de federale overheid en de andere regio's in dit land. De ontwikkelingssamenwerking met Zuid-Afrika is gericht op klimaatadaptatie. 2021 is het laatste jaar van de uitvoering van de Landenstrategienota 2017-2021. Dit najaar zullen de resultaten bekend zijn van de tussentijdse evaluatie van de Vlaamse samenwerking met het land. Die zal ook aanbevelingen bevatten met het oog op de transitie naar een vernieuwde en versterkte bilaterale samenwerking.

1.5. Eerste strategische doelstelling beleidsveld Internationaal Ondernemen

De eerste strategische doelstelling daarbij luidt als volgt: "Een doorgedreven internationalisering van de Vlaamse economie." Het hoeft geen betoog meer dat Vlaanderen leeft van de internationalisering en de export. Internationalisering zal dus ook de sleutel voor de relance zijn. In Vlaanderen is een op de drie jobs verbonden aan export, en is 40 procent van alle jobs in de industrie gecreëerd bij bedrijven van buitenlandse oorsprong. De Vlaamse economie is een van de meest open economieën in de wereld. Dat maakt ons sterk, maar natuurlijk ook gevoeliger, getuige de impact van de coronacrisis en de brexit. De uitdaging is nu om de serieuze krimp in de export in het eerste semester van 2020, namelijk een daling met 11,86 procent of 19,6 miljard euro tegenover het eerste semester van 2019,

positief om te buigen en Vlaanderen op de radar van buitenlandse investeerders te houden.

2021 staat uiteraard in het teken van COVID-19 en de brexit. Het zal zaak zijn de negatieve impact daarvan op de Vlaamse economie te bedwingen. Daarvoor zal in 2021 en de jaren daarna 30 miljoen euro uit de relanceprovisie worden ingezet, maar tegelijk zal men investeren in digitalisering, in de internationale vermarkting van Vlaamse innovatie en technologie, en in het bekender maken in de wereld van de Vlaamse kenniseconomie als sterk merk.

De eerste operationele doelstelling hieronder luidt als volgt: "Vlaanderen Versnelt: een gezamenlijke strategie om krachten te bundelen." In eerste instantie voert men de strategie Vlaanderen Versnelt verder uit. Om Vlaanderen na deze crisis opnieuw op de rails te krijgen, is het erg belangrijk om met overheden, het economische middenveld en kenniscentra de krachten te bundelen om de internationalisering van de Vlaamse economie te versnellen, belemmeringen weg te werken en Vlaanderen internationaal op de kaart te zetten met zijn unieke sterktes. FIT zal dat werk verder coördineren, als centrale actor in die strategie.

De tweede operationele doelstelling luidt als volgt: "Vlaanderen wereldwijd beter positioneren als sterke en innovatieve economie." Het positioneren van Vlaanderen gebeurt in eerste instantie door wereldwijd actief aanwezig te zijn en aan economische diplomatie te doen. Het diplomatieke netwerk van de Vlaamse Economische Vertegenwoordigers en technologieattachés van FIT is daarbij de spil. Dat netwerk zal ten eerste worden versterkt. Men gaat van vier naar tien Science & Technology Offices. Als Vlaanderen immers tot de top vijf van de meest innovatieve regio's in Europa wil behoren, wat de uitdrukkelijke ambitie is van deze regering, dan moet men niet enkel een goed innovatiebeleid voeren, wat sowieso ook cruciaal is in de relance, maar moet men er ook voor zorgen dat die innovatie internationaal wordt vermarkt en dat er meer O&O-gerelateerde investeringen naar Vlaanderen komen. Met de 3 miljoen euro extra die sinds 2020 aan FIT wordt toegekend, komen tegen het voorjaar van 2021 voor de tien Science & Technology Offices (in New York, Palo Alto, Singapore, Tokio, Guangzhou, Mumbai, Parijs, Londen, Kopenhagen en München), extra technologieattachés en gespecialiseerde medewerkers aan boord van FIT. Tijdens zijn missie in het voorjaar van 2021 zal de minister-president in Kopenhagen ook een Science & Technology Office openen, naast de diplomatieke post die daar komt. De Science & Technology Offices leggen een focus op 'digital tech', 'health tech' en 'climate tech', die dé 'economy drivers' van de wereld-economie zijn. FIT zal ook algemeen in zijn werking in binnen- en buitenland een sterkere techklemtoon leggen. In nauwe samenwerking met de relevante partners zal het werken aan meer techkennis om technologiegedreven bedrijven nog beter te kunnen helpen, en Vlaanderen beter als techregio te promoten.

Ten tweede is het volledige netwerk van FIT in deze COVID-19-crisis cruciaal. Nu zakenmensen niet kunnen reizen, zijn het de FIT-vertegenwoordigers die in het buitenland de lijnen met de lokale 'business communities' openhouden. Zij dichtten nu meer dan ooit de kloof. De mensen van FIT kunnen lokaal wel verder de belangen van Vlaanderen verdedigen, prospecteren voor investeerders en contacten faciliteren tussen Vlaamse bedrijven en buitenlandse bedrijven in hun netwerk. Ze zetten daarbij alle mogelijke digitale middelen in, om online pitchsessies te organiseren en online b2b-meetings te organiseren.

Verder is het zaak om de investeringsstromen naar Vlaanderen op gang te houden en te versterken, want de krimp in het aantal buitenlandse investeringen in Vlaanderen zal ook aanzienlijk zijn. Vlaanderen zal allicht de wereldwijde trend van een investeringsdaling van 25 tot 30 procent volgen. Vlaanderen mikt eerst en vooral uiteraard verder op bedrijven die naar aanleiding van de brexit op zoek zijn naar een locatie op het vasteland. Er zijn echter ook opportuniteiten ontstaan door

COVID-19: buitenlandse bedrijven zijn geïnteresseerd in niches voor bijvoorbeeld de ontwikkeling van oplossingen voor COVID-19 of gezondheid in het algemeen. Ook daarvoor heeft Vlaanderen heel wat te bieden. De minister-president vraagt FIT om daar volop op in te zetten en engageert zich ten volle om die investeringen maximaal in Vlaanderen te doen landen.

Bekend zijn en op de shortlist geraken van buitenlandse bedrijven is de allerbelangrijkste eerste stap. De aandacht voor Vlaanderen mag niet verslappen. Daarom boost Vlaanderen nu al zijn digitale aanwezigheid met intensieve onlinecampagnes op sociale media, die wereldwijd gericht zijn op investeerders en innovatiepartners. Dat wordt in 2021 voortgezet. Er wordt ook voorzien in een verscherpte 'lead generation' van potentiële investeerders, een proces dat door artificiële intelligentie wordt ondersteund en waarvoor men ook consultants zal inzetten. Men helpt Vlaamse bedrijven aan contracten door te werken aan een algemene sterke reputatie van Vlaanderen als leverancier van oplossingen. Iedereen kan ambassadeur zijn en bijdragen tot die versterkte reputatie. FIT heeft namelijk een 'branding toolkit' ontwikkeld, die voor iedereen vrij toegankelijk is. De toolkit bevat brandingmateriaal – powerpointpresentaties, filmpjes, banners, teksten enzovoort – over de vijf unieke sterktes van Vlaanderen: life science & health, food, smart logistics, solution driven engineering & technology, sustainable resources, materials & chemistry. Zowel bedrijven als overheden en personen kunnen dat materiaal gebruiken in contacten in het buitenland en mee helpen om een sterke reputatie op te bouwen. Zelf wil de minister-president ook via zijn deelname aan economische missies en staatsbezoeken, zowel Vlaamse als Belgische, Vlaanderen op een hoog niveau op de kaart zetten. Ook dat is een wezenlijk onderdeel van economische diplomatie. Het valt natuurlijk nog af te wachten vanaf wanneer missies opnieuw fysiek kunnen plaatsvinden. Wat de Vlaamse economische missies betreft, wordt ingezet op techmissies naar de bestemmingen waar nieuwe Science & Technology Offices worden geopend, en waar men mogelijk een link kan leggen met politieke en culturele contacten. Voor 2021 plant de minister-president een missie naar Denemarken en Zweden, en een missie naar China.

De derde operationele doelstelling luidt als volgt: "Gespecialiseerde dienstverlening op maat om economisch en innovatief Vlaanderen verder duurzaam te internationaliseren." Naast positionering is een gespecialiseerde dienstverlening natuurlijk ook belangrijk, in de eerste plaats aan de Vlaamse bedrijven. Ook in 2021 zal men de grootste noden lenigen van Vlaamse exporterende bedrijven die zwaar zijn getroffen door COVID-19 en brexit. Tegelijk helpt Vlaanderen hen om nieuwe strategieën te vinden die op langere termijn opleveren. De inspanningen van 2020 worden dus voortgezet en nog versterkt. Er was al een stijgende vraag bij bedrijven naar meer maatwerk en specialisatie in de dienstverlening, en in deze crisisperiode blijkt het belang van persoonlijk contact nog groter. De begeleiding door de adviseurs internationaal ondernemen en adviseurs exportvaardigheden van FIT in Vlaanderen is cruciaal voor vele bedrijven die in deze periode zoekende zijn. Zij begeleiden bedrijven, onder andere door hun exportplan te helpen opmaken of te heroriënteren naar nieuwe exportstrategieën en -markten. FIT bouwt in 2021 volop online alternatieven voor fysieke groepsacties en events in het buitenland die worden geannuleerd. De minister-president wil dat bedrijven een digitale omslag maken in hun manier van internationaal prospecteren en contacten leggen. Om geen opportuniteiten te missen, is deelname aan online events, b2b-matching enzovoort noodzakelijk. Het is duidelijk dat wachten tot de reisrestricties zijn opgeheven, geen optie is. FIT neemt het voortouw in het organiseren van online events en spoort bedrijven aan tot deelname. Dat alles is een wezenlijk onderdeel van het 'Reboot your export'-programma, waarin middelen van het relanceplan zullen worden geïnvesteerd. De minister-president wijst er wel op dat het in veel gevallen nog altijd wenselijk is om fysieke contacten te hebben. Zeker als men eerste contacten legt, blijft dat cruciaal. Als de zaken later opnieuw worden opgestart, zal men dus niet alleen bij het digitale blijven, hoewel het digitale wel een element zal

blijven. In deze periode waarin reizen heel moeilijk is, is niets doen geen optie. Daarom ontwikkelt men die digitale manier van werken.

Ook bij het aantrekken van investeerders trekt FIT volop de digitale kaart. Om de prospectie naar buitenlandse potentiële investeerders doelgerichter te kunnen voeren, moet FIT diepgaandere zoekrobotten kunnen inzetten en aan AI-ondersteunde 'lead generation' kunnen doen. Om de beleving bij webbezoeken te vergroten, investeert FIT in geavanceerde technieken om via virtuele techtours de Vlaamse ecosystemen te bezoeken. Ook 'site visits' in Vlaanderen met investeerders worden virtueel georganiseerd. De impact van socialemediacampagnes wordt vergroot via advertenties op die sociale media. Onderliggend werkt FIT aan bigdataproyecten en verrijkte data om een nog meer datagedreven organisatie te worden. Het agentschap werkt onder andere aan data-uitwisseling met VLAIO om nog meer bedrijven met exportpotentieel op te sporen en te kunnen benaderen. Die digitalisering past volledig bij de ambitie van deze regering om de Vlaamse overheid versneld te digitaliseren.

Verder worden in het beleid voor internationaal ondernemen nog een aantal strategische keuzes gemaakt om de Vlaamse economie internationaal te versterken. Het is duidelijk dat digitalisering en differentiatie strategisch het recept vormen om post-COVID-19 en post-brexiteel concurrentieel te kunnen blijven. De wereldeconomie digitaliseert versneld tijdens deze crisis. Bedrijven moeten digitalisering dus dringend integreren in hun internationale businessmodellen, want de markt voor digitale export ligt open. FIT heeft speciale aandacht voor bijvoorbeeld start-ups en scale-ups met overwegend datagedreven businessmodellen. Zij hebben vaak andere noden.

In de economische context van vandaag moeten exporteurs meer dan ooit risico's spreiden en voldoende differentiëren in hun exportmarkten. Er zou nu een reflex kunnen zijn naar meer intra-Europese handel. Die is uiteraard zeer belangrijk en moet dat ook blijven, maar toch moet ook de export worden gestimuleerd naar landen buiten de EU, waar de grootste groei zich voordoet. Dat is een boodschap die FIT meegeeft in al zijn vormen van ondersteuning.

Vrijhandelsakkoorden zijn uitermate belangrijk om opportuniteiten buiten de EU te doen groeien. Vlaanderen moet de toegang behouden tot buitenlandse regionale handelsblokken. Net als de Europese Commissie pleit de minister-president voor meer aandacht voor de implementatie van de Europese vrijhandels-, partnerschaps- en associatieakkoorden. FIT voert ondertussen een plan uit dat Vlaamse bedrijven aanspoort om maximaal gebruik te maken van de voordelen van bestaande akkoorden.

De Vlaamse overheid werkt ook zo veel mogelijk drempels weg voor buitenlandse investeerders. De concurrentiestrijd om buitenlandse investeerders binnen te halen is immers bitser dan ooit, en Vlaanderen wil er alles aan doen om een investering niet te verliezen aan het buitenland. De minister-president engageert zich daar ten volle voor. FIT moet daarom zijn rol als investeringscoördinator kunnen versterken, als uniek loket. Administratieve processen die als belemmerend worden gezien voor buitenlandse investeerders die nog nooit in Vlaanderen aanwezig waren, moeten beter gestroomlijnd zijn. Dan gaat het bijvoorbeeld over arbeidskaarten, vergunningen, visa en steundossiers. FIT zal daarvoor een verbeterde samenwerking opzetten tussen de bevoegde overheidsentiteiten.

In 2021 maakt FIT verder werk van een 'soft landing'-beleid voor buitenlandse start-ups en scale-ups. Als Vlaanderen zich profileert als topinnovatie- en -O&O-hub, dan moet het Vlaamse ecosysteem ook worden gevoed door innovatieve start-ups en scale-ups. Net als Vlaamse start-ups hebben buitenlandse start-ups vaak andere noden dan grotere bedrijven, bijvoorbeeld hulp bij praktische zaken, zoals

vergunningen en het zoeken van een kantoor. Investeringsdossiers worden ook steeds complexer van aard. In dossiers waarin veel verschillende partijen betrokken zijn, moet FIT meer dan ooit zijn rol als investeringscoördinator opnemen en via de verwelkomingsteams met experts in een bepaalde sector buitenlandse investeerders sneller een antwoord op maat kunnen bieden.

De vierde operationele doelstelling is meer bereiken door samenwerking in een netwerk van partners. Samenwerking is altijd cruciaal, maar is dat zeker in tijden van relance. Als centrale actor voor de internationalisering van de Vlaamse economie werkt FIT in partnerschappen samen met het economische middenveld, de innovatieactoren, de SOC's, de speerpuntclusters en andere overheidsactoren aan de gemeenschappelijke doelstellingen, onder andere het Corona Exit-plan en acties in het kader van brexit. Alleen door efficiënte samenwerking kan men de doelen bereiken.

FIT heeft sinds 2017 partnerschappen, met financiering tot eind 2021, met structurele partners. In die partnerschappen voeren partners mee de strategie Vlaanderen Versnelt uit en werken ze complementair aan de dienstverlening van FIT. De financiering van die partnerschappen loopt tot eind 2021, en dus zal er in de loop van 2021 een nieuwe oproep worden gelanceerd.

Met VLAIO werkt FIT al sinds vele jaren heel nauw samen voor het aantrekken van nieuwe investeringen en voor het in Vlaanderen houden van bedrijven van buitenlandse oorsprong. Ook ten aanzien van Vlaamse bedrijven is er nauwe samenwerking. In de afgelopen jaren is er ook meer samenwerking gegroeid op het vlak van internationalisering van clusters en van start-ups en scale-ups, en qua uitwisseling van data. FIT en VLAIO ondertekenden een samenwerkingsakkoord in 2020, dat in de komende jaren verder zal worden uitgevoerd.

Ook met de federale overheid moet er een optimale samenwerking zijn. De bevoegdheidsverdeling staat centraal, waarbij de federale overheid een ondersteunende rol heeft qua buitenlandse handel en investeringspromotie. Bij de heronderhandeling van de samenwerkingsakkoorden, die ook werd opgenomen in het nieuwe federale regeerakkoord, zal de minister-president pleiten voor strikte afspraken over economische diplomatie en een hogere rang op de diplomatieke lijst voor de vijfenveertig economische diplomaten in dienst van FIT.

Meer dan ooit moet een Vlaams publiek zich bewust zijn van de troeven en van het belang van internationalisering voor de Vlaamse economie, jobs en welvaart. Evenementen zoals de uitreiking van de Leeuw van de Export zijn dus heel belangrijk. Ook in coronatijden kon dit, weliswaar als een hybride event, plaatsvinden, in september van dit jaar. Er wordt ook uitgekeken naar een virtuele of hybride exportbeurs van 9 tot 11 februari, waarbij Vlaamse bedrijven gesprekken kunnen hebben met het volledige buitenlandse netwerk van FIT, en heel wat partners ook een forum krijgen. Dat alles is terug te vinden in de beleids- en begrotingstoelichting onder het inhoudelijk structurelement Internationale economische belangenbehartiging en vertegenwoordiging, met enerzijds de werkingsdotatie van FIT en anderzijds de bijdrage aan de werking van het Agentschap voor Buitenlandse Handel.

1.6. Strategische doelstelling beleidsveld Internationaal Ondernemen

Vervolgens is er de strategische doelstelling om met financiële hefboomen de internationalisering van de Vlaamse economie te ondersteunen. Een operationele doelstelling daarbij is het creëren van capaciteit bij ondernemersorganisaties voor internationalisering. De voornoemde financiële hefboomen zijn gevat onder een tweede ISE in dit beleidsveld. De budgetten gaan hierbij naar de financiële stimuli die bedrijven aanzetten om opportuniteiten in nieuwe markten te zoeken. Prospecteren in het buitenland en exporteren kost geld, en de subsidies verlagen die

financiële drempel. Vóór de COVID-19-crisis gaf 42 procent van de respondenten van de FIT-tevredenheidsenquête al aan dat de subsidie van wezenlijk belang is voor zijn projecten. De subsidies voor uitrustingsgoederen werden afgebouwd, maar men zal in de cijfers zien dat ter zake nog in een budget voor de uitbetaling van lopende dossiers is voorzien.

Een ander element is dat van de coronarelancemaatregelen. In het licht van zowel de brexit als de COVID-19-crisis lenigt Vlaanderen met extra financiële steun de grootste noden, maar wil het bedrijven er tegelijk toe aanzetten om duurzaam te investeren in nieuwe exportstrategieën. In 2020 werd een extra budget van iets meer dan 3,5 miljoen euro ingezet voor het coronasteunpakket. Dat bestaat uit bijzondere exportsteun voor 500 bedrijven ter waarde van 5000 euro en een starterspakket internationalisering voor 150 startende exporteurs ter waarde van 7000 euro. Met middelen uit de relanceprovisie zal de ondersteuning van Vlaamse bedrijven en onder andere de verlaging van de kosten voor deelname aan internationale beurzen en evenementen op kruissnelheid kunnen komen in 2021. De details daarvan volgen later nog. Ten slotte valt onder deze ISE ook de eerder genoemde financiering van de structurele partnerschappen van FIT. Aan die partnerschappen is een 50/50-financiering verbonden, die kan worden ingezet voor menskracht. Daardoor neemt de capaciteit toe bij de partners voor internationalisering. In 2021 wordt dus een nieuwe oproep gelanceerd.

2. Vragen van de leden

2.1. Interventie van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn beaamt dat 2021 in het teken van de impact van COVID-19 en de brexit op de Vlaamse economie staat. Het is goed dat de Vlaamse Regering in die context probeert in te spelen op de internationale uitdagingen waarvoor het de komende jaren staat. De coronacrisis, gecombineerd met de gevolgen van de brexit, die over enkele maanden echt duidelijk zullen worden, moet Vlaanderen uitdagen om zich grondig voor te bereiden op een misschien niet al te rooskleurige toekomst.

In een vorige bespreking wees het lid er al op dat Vlaanderen een nettobetaler is binnen de EU: het draagt meer bij aan de EU dan het terugkrijgt. Hij hoopt dan ook dat Vlaanderen, als deelstaat die zeker door de brexit zwaar zal worden getroffen, een rechtvaardig aandeel van de EU-steun zal krijgen. In het kader van de Green Deal heeft België immers amper iets gekregen uit het Just Transition Fund, en bovendien bleek achteraf dat de Europese Commissie wou dat al dat geld naar Wallonië zou vloeien.

De minister-president stelt te blijven ijveren voor de toegang tot de 'Brexite Adjustment Reserve', die de zwaarst getroffen lidstaten en sectoren moet bijstaan. Wat onderneemt hij om een zo ruim mogelijke toegang te garanderen? Hij kondigde eerder de oprichting van de taskforce EU-Investeringsinstrumenten aan. Die is bijeengekomen, maar uit zijn antwoord op een schriftelijke vraag blijkt dat de toegang tot die reserve nog niet werd besproken (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2019-20, nr. 424, aan minister Jan Jambon). Het is ook nog steeds niet precies bekend hoe die 5 miljard euro uit die reserve zal worden verdeeld over de EU. Heeft de taskforce dat ondertussen al besproken? Heeft de Vlaamse Regering al op enigerlei wijze rekening gehouden met die reserve in de begrotingsaanpassing?

In het kader van het relanceplan zal FIT 30 miljoen euro bijkomende middelen kunnen inzetten voor de gevolgen van brexit en corona. De subsidies voor Vlaamse uitrustingsgoederen worden beëindigd. Op de internationale markt hebben Vlaamse ondernemingen een prijshandicap, die precies door die exportsubsidies

deels kon worden gecompenseerd. Bovendien was de ondersteuning in het verleden steeds succesvol. Waarom wordt die ondersteuning stopgezet?

In de BBT staat dat de coronacrisis ook kansen voor een meer duurzame economie biedt. Johan Deckmyn vindt het goed dat de Vlaamse Regering ook zoekt naar kansen voor onze economie wanneer het slecht gaat. Dezelfde redenering wil hij trouwens ook aanhouden wanneer het over de brexit gaat. Ook dan moet niet alleen de economische schade worden opgevangen, maar moet er actief naar mogelijke opportuniteiten worden gezocht. Hij hoopt dat de Vlaamse Regering dat zal doen.

De samenwerking met Zuid-Afrika wordt geheroriënteerd van ontwikkelings-samenwerking naar een politiek-economische diplomatieke samenwerking in de brede zin, zodat er geen beroep meer wordt gedaan op middelen van ontwikkelingssamenwerking. In 2021 worden daartoe de gepaste diplomatieke en juridische stappen gezet. Wat bedoelt de minister-president daarmee? Naar aanleiding van de bespreking van de beleidsnota (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 122/1) stelde de minister-president dat de vrijgekomen middelen zouden worden overgeheveld naar initiatieven voor de bestrijding van migratiestromen in Noord-Afrika naar Europa. Daarnet stelde hij dat het zou gaan over initiatieven in Noord- of Oost-Afrika. Is het nog steeds de bedoeling om die migratiestromen tegen te gaan?

Het Vlaams Belang vindt een sterke en coherente profilering van Vlaanderen in het buitenland eveneens belangrijk. De spreker heeft daar ook al meermaals vragen over gesteld. Dat de minister-president stelt te zullen streven naar een verbeterd diplomatiek statuut voor Vlaamse diplomatieke ambtenaren is zeker een goede zaak. De naamgeving Vlaamse diplomatieke vertegenwoordigers is een goede zaak, maar jammer genoeg is er een tweederangsbehandeling op diplomatiek vlak vanwege de federale vertegenwoordigers. Johan Deckmyn heeft daar al eens de aandacht op gevestigd. Over een van de recente incidenten – de algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de EU die niet mocht deelnemen aan de Belgische delegatie voor de Europese Raad van 15 en 16 oktober 2020 – heeft hij ondertussen ook al een nieuwe vraag om uitleg ingediend. Dat komt dus zeker ter sprake in een volgende vergadering, maar hij benadrukt dat zeker de nodige aandacht moet blijven gaan naar de verdediging van onze Vlaamse diplomatieke vertegenwoordigers, die volwaardige vertegenwoordigers van de Vlaamse natie zijn. Hij meent te begrijpen dat de minister-president daarachter staat en wil hem daar zeker in ondersteunen.

2.2. Interventie van Kristof Slagmulder

Kristof Slagmulder wijst erop dat België zich voor 2015-2020 heeft verbonden tot een jaarlijkse internationale klimaatfinanciering van 50 miljoen euro. Vlaanderen draagt jaarlijks zo'n 14,5 miljoen euro bij. Het aandeel van de internationale klimaatfinanciering in de totale officiële ontwikkelingshulp die Vlaanderen geeft, zal in de toekomst waarschijnlijk alleen maar toenemen. Hij heeft vragen over de transparantie en duidelijkheid als het gaat over subsidieprojecten in het kader van de zogenaamde internationale klimaatfinanciering. Zo besteedde de Vlaamse overheid in 2020 1,4 miljoen euro aan een project voor het versterken van eco-inclusief ondernemerschap voor klimaatadaptatie in Zuidelijk Afrika. Door het stimuleren daarvan zou men bijdragen tot de klimaatweerbaarheid van gemeenschappen in Malawi, Zambia en Botswana. Of dat doel wordt bereikt, is onmogelijk te meten. De spreker vreest dat zoiets het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking bij de bevolking niet ten goede komt.

Na 2020 moeten er opnieuw afspraken worden gemaakt over internationale klimaatfinanciering met de federale overheid, zo stelde de minister-president. Zal hij blijven inzetten op internationale klimaatfinanciering? Is het de bedoeling het

aandeel daarvan in de totale Vlaamse ontwikkelingshulp te doen toenemen, en zal dat dan ten koste gaan van de meer traditionele ontwikkelingssamenwerking?

Het Vlaamse ontwikkelingsbeleid blijft sterk gefocust op Zuidelijk Afrika, met de drie officiële partnerlanden Mozambique, Malawi en Zuid-Afrika. Mozambique en Malawi presteren echter enorm slecht op de corruptie-index van Transparency International: van de 180 landen opgenomen in de index staan ze respectievelijk op de 146e en 123e plaats. Houdt dat geen gevaar in voor de efficiëntie van de ontwikkelingssamenwerking? Zullen er nog extra stappen worden ondernomen om corruptie of fraude met Vlaamse ontwikkelingsmiddelen te vermijden?

Het meest structurele pijnpunt blijft dat het ontwikkelingsbeleid niet volledig in Vlaamse handen is. De bevoegdheid ontwikkelingssamenwerking wordt in dit land uitgevoerd door de Federale Regering, de deelstaatregeringen en de lokale besturen. De onduidelijke bevoegdheidsverdeling tussen de diverse niveaus is dan ook een rem op een efficiënt en helder Vlaams ontwikkelingsbeleid, waardoor een onoverzichtelijke versnippering van het beleid ontstaat. Dat zorgt er ook voor dat de federale overheid zich extern engageert op ontwikkelingsdomeinen waarvoor ze intern niet bevoegd is, zoals onderwijs, landbouw en ontwikkelingseducatie. Om die reden besliste het Federale Parlement in 2001 bij bijzondere wet dat de onderdelen van ontwikkelingssamenwerking die betrekking hebben op gewest- en gemeenschapsmateries, naar de deelstaten zouden worden overgeheveld. In het Vlaamse regeerakkoord van 2009 werd België nog herinnerd aan die belofte. In het vorige en het huidige regeerakkoord, met de N-VA aan het hoofd, wordt daar echter niks meer over vermeld. Kristof Slagmulder wil weten of de minister-president verdere stappen zal ondernemen zodat er duidelijkheid komt daarover. De Vlaams Belangfractie wil hem alleszins oproepen om dat zeker te doen, zodat de afspraken uit het verleden worden uitgevoerd en Vlaanderen zo eindelijk vorm kan geven aan zijn ontwikkelingssamenwerking, met de nadruk op het bevorderen van de zelfredzaamheid van de ontvangende landen en in coördinatie met de eigen nationale belangen. Hulp moet in de eerste plaats gaan naar de landen van herkomst van migranten om de noodzaak tot emigratie weg te nemen. Staten die uitgewezen staatsburgers niet willen terugnemen, mogen voor het Vlaams Belang dan ook niet langer aanspraak maken op Vlaamse ontwikkelingshulp.

2.3. Interventie van Joris Nachtergaele

Joris Nachtergaele wijst erop dat de minister-president in het begin van de legislatuur heeft beloofd de Vlaamse diplomatie een nieuw elan geven. Hij is blij te zien dat dat nu concreet wordt. Er is de verdere professionalisering en het concept van de diplomatieke loopbaan wordt uitgewerkt. Er is de operationalisering van de diplomatieke academie en die nieuwe vertegenwoordiging in Scandinavië. Die is niet alleen belangrijk voor de Vlaamse vertegenwoordiging in de noordelijke helft van Europa. Ook de Wereldgezondheidsorganisatie en het Europese Milieuagentschap, geleid door een Vlaming, zijn daar aanwezig. Dat is dus een heel goede beslissing, en een belangrijke stap vooruit voor de Vlaamse diplomatie.

Vlaanderen is altijd een pionier geweest in het verdedigen van de mensenrechten. De minister-president zet die traditie gelukkig voort. Wat dat betreft, zijn er wel wat broeihaarden, zoals China of Wit-Rusland, maar steeds meer duiken er ook binnen Europa problemen op, waarover het niet altijd gemakkelijk is om uitspraken te doen. De spreker blijft pleiten voor een tabeloze aanpak. Hij verwijst dan bijvoorbeeld naar de situatie in Catalonië, maar evengoed naar die van de lgbt+-gemeenschappen in Polen. Die problemen verdienen zeker aandacht. Het vergt ook soms politieke moed om ze Europees aan te kaarten.

Joris Nachtergaele is ook blij dat Vlaanderen ook inzake wapens een leidende rol op zich wil blijven nemen. Hij leest het voornemen van de minister-president om

te proberen te komen tot een goede samenwerking met de federale overheid wat de douane betreft. Dat is essentieel. Hij zal daaraan blijven herinneren en hoopt dat men resultaten kan boeken, maar pleit opnieuw voor het verdedigen van sterke Europese standaarden, zodat er een gelijk speelveld is voor onze bedrijven. Hij hoopt dat de minister-president ook op Europees niveau verder die sterke Vlaamse controle zal blijven bepleiten.

2.4. Interventie van Maarten De Veuster

Maarten De Veuster wijst er eveneens op dat de samenwerking met Zuid-Afrika na het aflopen van de landenstrategie in 2021 wordt geheroriënteerd naar een politiek-economische, diplomatieke samenwerking in de brede zin. Wat is de stand van zaken met betrekking tot die nieuwe samenwerking? Is er voorzien in een stappenplan en een timing? Wat zijn de grote fasen in dat stappenplan? Wat zijn de ambities en de wensen van Zuid-Afrika op dit vlak? Hoe ziet de minister-president de culturele samenwerking? Welke aspecten zijn daarbij belangrijk voor Vlaanderen?

Ook Malawi is nog altijd een partnerland. De samenwerking daarmee focust op een innovatief landbouwbeleid en voedselzekerheid. In 2021 zou er een projectoproep volgen voor lokale organisaties in Malawi. Kan de minister-president al meer informatie geven over de inhoud en de doelstellingen van die projectoproep?

Ook volgend jaar gaat de vierde landenstrategie voor Mozambique van start. Die zal lopen tot 2025. De nadruk ligt opnieuw op het versterken van het gezondheidssysteem in het algemeen, en op de seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Een land als Mozambique wordt heel zwaar getroffen door COVID-19 in deze periode, maar men mag zeker ook aids niet vergeten, dat daar nog altijd een gigantisch probleem is. Op welke manier zal men die twee gezondheidsproblematieken aanpakken? Ook is het in de provincie Cabo Delgado al enkele jaren heel onrustig. De voorbije dagen werden nog tientallen mensen onthoofd, vermoedelijk door islamitische militanten. Hebben die moordpartijen een impact op de werking daar ter plaatse en op de relatie van Vlaanderen met Mozambique?

Men zoekt nieuwe samenwerking met landen uit de regio Noord- en Oost-Afrika. Is daar al zicht op? Wat zijn in dit kader de prioriteiten voor de Vlaamse Regering?

Er wordt een studie uitgevoerd naar de haalbaarheid van één overkoepelend platform voor de samenwerking tussen Vlaamse en Afrikaanse ondernemers. Wanneer worden de resultaten van deze studie verwacht? Welke doelstellingen heeft de minister-president voor ogen? Wat mogen de Vlaamse én Afrikaanse bedrijven hiervan verwachten?

2.5. Interventie van Karl Vanlouwe

Voor *Karl Vanlouwe* is het duidelijk dat de Vlaamse Regering inzet op een ambitieus en duidelijk Vlaams-Europees en internationaal beleid. Dat is van groot belang in een postbrexit- en postcoronaperiode. Het is vanzelfsprekend om Europese middelen te mobiliseren voor onder andere het relanceplan zoals Vlaamse Veerkracht. Dan blijft de discussie over de 'Brexit Adjustment Reserve'. Karl Vanlouwe rekent erop dat de Vlaamse Regering daar opnieuw de belangen van Vlaanderen sterk zal verdedigen. Heeft de minister-president daar al meer zicht op, zowel intrafederaal als met andere lidstaten? Ook Ierland en Nederland zijn net zoals Vlaanderen en België getroffen door de brexit.

Het is de bedoeling om in te zetten op bijkomende Vlaamse diplomatieke vertegenwoordiging. Die vertegenwoordigers moeten eindelijk een volwaardige diplomatieke naam hebben, in plaats van een algemene afvaardiging. Het is goed dat

Vlaanderen naar het noorden kijkt, naar Scandinavië, met die Vlaamse diplomatieke zending naar Kopenhagen.

De minister-president zet in op de diplomatieke carrière. Dat is van belang. De samenwerkingsakkoorden die dateren van 1994 – er is nu eindelijk een federale gesprekspartner – moeten worden herzien, en aangepast aan de institutionele realiteit. Het Vlaams Parlement heeft daarover al resoluties goedgekeurd. Karl Vanlouwe hoopt op een doorbraak. Het protocol op internationaal vlak is inderdaad belangrijk. Vlaanderen moet volwaardige diplomatieke vertegenwoordigers hebben in het buitenland.

In het verleden was er al discussie over de aanwezigheid van een Vlaams diplomaat op de Europese Raden Coreper I en II en alle beslissingsorganen. Karl Vanlouwe hoopt op een definitief antwoord daarover en dat het niet telkens een ad-hocbeslissing moet zijn. Als het over Vlaamse bevoegdheden gaat, moet Vlaanderen rechtstreeks betrokken zijn, met een Vlaamse diplomaat die rechtstreeks rapporteert aan de minister-president.

In zijn toelichting ging de minister-president uitvoerig in op de internationale handel. Voor Vlaanderen is dat met zijn open economie en met zijn sterke havens van belang. Karl Vanlouwe vertolkt hieromtrent de mening van Philippe Muyters, die verhinderd is en aan de commissie Financiën deelneemt. De internationale handel zal in het teken staan van de aanpak van de brexit en COVID-19. Er is voor FIT een relanceplan van zo'n 30 miljoen euro om de brexit en corona op te vangen. Dat is voor de exportondersteuning en diversificatie. Vlaanderen moet nieuwe investeringen aantrekken, buitenlandse investeerders moeten Vlaanderen kennen. Ze moeten weten dat Vlaanderen met Brussel het centrum van Europa is. FIT zal daar verder op inzetten. Er zijn wereldwijd minder beurzen. Men moet inderdaad inzetten op digitale beurzen. Dat heeft zijn impact. Karl Vanlouwe hoopt dat FIT met de middelen die het gekregen heeft, de opportuniteiten zal grijpen.

Vlaanderen gaat voor dat ambitieuze en assertieve handels- en investeringsbeleid. Vlaanderen gaat op zoek naar nieuwe markten voor de Vlaamse ondernemingen. In Zuid-West-Vlaanderen zijn de bedrijven bijna exclusief op het Verenigd Koninkrijk gericht. Ook zij moeten ondersteund worden door FIT om wereldwijd nieuwe markten te vinden.

Karl Vanlouwe onderschrijft de bemerkingen inzake ontwikkelingssamenwerking van Maarten De Veuster en Joris Nachtergaele.

2.6. Interventie van Jeremie Vaneekhout

Jeremie Vaneekhout wijst op het ontbreken van duidelijkheid over de toekomst van de internationale klimaatfinanciering. De minister-president zal in overleg gaan met de federale overheid. Hoe ziet hij dat concreet? Dat wordt nu op nul gezet, Groen is daar bezorgd over. Vlaanderen moet in de nodige middelen voorzien en zijn verantwoordelijkheid nemen, internationaal en binnenslands.

Zeker op papier is Vlaanderen zeer vooruitstrevend en ambitieus inzake wapenhandel. Zijn de controlemechanismen echt effectief? De dual-use bedraagt 60 tot 70 procent. De Dienst Controle Strategische Goederen zou voor Jeremie Vaneekhout wel eens 'ondervoorzien' kunnen zijn betreffende de mensen en capaciteit om zijn verplichtingen na te komen. Hoe ziet de minister-president dat? Is hij van plan om daaraan tegemoet te komen? Op welke manier zal de begroting daartoe bijdragen? Voorziet de minister-president andere initiatieven het komende jaar om ook de zaken die het Vlaams Vredesinstituut naar voren brengt, te realiseren? Het gaat onder andere over de doorvoer van strategische goederen. Daar is in de commissie al over gediscussieerd. Die zaken moeten worden blootgelegd en aangepakt.

De Vlaamse relancestrategie hangt voor een heel groot stuk af van het Europese herstellfonds. Meer dan 75 procent van de 4 miljard euro die Vlaanderen voorziet voor de relance, moet uit dat Europese fonds komen. Het herstelplan hangt af van Europese samenwerking. De minister-president heeft de afgelopen jaren goede relaties ontwikkeld met Viktor Orban, maar die stelt vragen bij het Europese herstellfonds en probeert het te dwarsbomen. Hoe ziet de minister-president dat? Hoe gaat hij ervoor zorgen dat Vlaanderen die Europese middelen binnenhaalt? Kan Vlaanderen rekenen op het herstellfonds?

Zijn of worden er nog specifieke initiatieven genomen inzake COVID bij de ontwikkelingssamenwerking? Hoe verloopt de samenwerking in de lopende projecten? Hoe ziet de minister-president dat? Wordt er actief gewerkt richting de partnerlanden?

Groen vraagt zich af of de Vlaamse diplomatieke posten in het buitenland opportuun zijn op een moment van budgettaire krapte. Is de post in Kopenhagen een meerwaarde? Zijn de kosten verantwoord?

De economische relance is bijzonder belangrijk. Karl Vanlouwe heeft verwezen naar toonaangevende bedrijven in Zuid-West-Vlaanderen, dat is een zeer wervende regio in Vlaanderen. Jeremie Vaneekhout blijft bezorgd over een aantal strategische sectoren. Groen heeft een voorstel van resolutie over China op tafel gelegd (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 312). De nood aan economische relance zou er wel eens kunnen toe leiden dat Vlaanderen blind vaart inzake buitenlandse investeringen. Geopolitieke belangen zouden kunnen meespelen waarbij landen als China strategische investeringen doen in een aantal sleutelsectoren in Vlaanderen. Dat is eerder gebeurd bij het energienet en verlichting. Er zijn risico's. In de Vlaamse havens zijn soortgelijke zaken gebeurd. Hoe gaat de minister-president dat vermijden? Hoe zit het met het screeningsmechanisme? Is er overleg geweest met de federale overheid? Zijn er stappen gezet? Hoe staat de minister-president tegenover de overname van strategische sectoren?

2.7. Interventie van Vera Jans

Vera Jans wijst erop dat de minister-president in zijn begroting veel aandacht schenkt aan de sterke profilering van Vlaanderen in het buitenland. CD&V kan zich daar volledig achter scharen, dat sluit aan bij het regeerakkoord. In 2024 krijgen Vlaamse studenten de mogelijkheid om aan buitenlandse universiteiten te gaan studeren. Dat gebeurt in samenwerking met de VLIR. De minister-president wil ook de diplomatieke vertegenwoordiging versterken. Hoe wil en zal hij dat sterkere diplomatieke statuut realiseren? Hij wil de Vlaamse diplomatie verder operationaliseren. Het concept van de Vlaamse diplomatie is goedgekeurd en wordt geïmplementeerd. Wat betekent dat concreet?

Vera Jans heeft nog vragen over het beleidsveld internationaal ondernemen. Er worden tien nieuwe 'Science & Technology Offices' opgestart. Daar is 3 miljoen euro voor voorzien voor het komende jaar. De focus moet voor *Vera Jans* liggen op het aantrekken van nieuwe investeringen. Dit is moeilijk in coronatijden, de markt is verstoord. FIT blijft daarbij dé partner.

Men moet vooruitkijken. Welke economische missies staan op de agenda voor 2021?

Vlaanderen zet al jaren bedrijven aan om meer te spreiden en te differentiëren. De brexit toont aan dat dit cruciaal is. FIT zal hen daarin blijven begeleiden. Bedrijven worden gestimuleerd om gebruik te maken van alle opportuniteiten binnen de vrij-handelsakkoorden en belemmeringen op dat vlak te melden bij het FIT-meldpunt. Wordt daar veel gebruik van gemaakt? Is het meldpunt bekend? Als het nodig is,

moet men daar een tandje bijsteken. Krijgen de bedrijven die belemmeringen melden feedback over de resultaten?

De minister-president hecht terecht belang aan duurzaam ondernemen. FIT is daarbij een belangrijke partner. Werkt de minister-president of de Vlaamse Regering aan een proactief beleid waarbij men kan evolueren naar een bindend instrument voor maatschappelijk verantwoord ondernemen?

2.8. Interventie van Karin Brouwers

Voor *Karin Brouwers* toont de pandemie duidelijk aan hoe belangrijk gezondheid is, maar ook voedselzekerheid. In de samenwerking met Malawi is dat het belangrijkste punt. Gezondheid is vooral in Mozambique van belang.

Binnen de WHO zal Vlaanderen het belang van de gelijke toegang tot het vaccin beklemtonen. Als het Westen gevaccineerd wordt, maar de rest van de wereld niet, zal het virus niet verdwijnen. Voor CD&V is deze solidariteit belangrijk.

Karin Brouwers heeft gelezen dat de samenwerking met UNAIDS met twee jaar verlengd wordt. Wat houdt dat in?

De minister-president heeft de rol van de private sector inzake ontwikkelingssamenwerking benadrukt. Ook de eigen private sector krijgt een rol toebedeeld, met de klemtoon op groene economie. De minister-president verwacht in 2021 de resultaten van een onderzoek naar het platform waar Afrikaanse en Vlaamse ondernemers worden samengebracht. Karin Brouwers is benieuwd naar de resultaten. Zelfredzaamheid is maar mogelijk in de mate dat de hoofdklemtoon ligt op de ontwikkeling van de lokale private sector. Kan de minister-president zich daarin vinden?

De internationale klimaatambitie hangt samen met ontwikkelingssamenwerking. Tot nu is die 50 miljoen euro gebruikt voor internationale klimaatfinanciering. Vanaf volgend jaar moeten er intrafederale afspraken worden gemaakt. Lopen die gesprekken al? Wordt er een provisoire som voorzien? Welk bedrag zal dat zijn? Waar gaat men de middelen voor 2021 vandaan halen?

De SDG's worden elders vermeld in de nota, niet bij ontwikkelingssamenwerking, wat ze betreurt. De norm van 0,7 procent uit het regeerakkoord staat er niet. Karin Brouwers merkt wel aan de cijfers dat dit nog lang niet gehaald wordt. De trend is zelfs eerder negatief doordat de extra middelen voor de klimaatfinanciering nog niet duidelijk zijn. Als er een akkoord komt, zijn er dan extra middelen voorzien via een begrotingswijziging of gaat dat via interne verschuivingen binnen het budget ontwikkelingssamenwerking dat al niet gigantisch is? Of gaat men na 2021 extra inspanningen leveren? Zit de klimaatfinanciering in de langetermijnplanning zonder dat het ten koste gaat van het huidige budget? Komen er additionele middelen of niet?

Karin Brouwers is als inwoner van de Europese innovatiehoofdstad Leuven zeer tevreden met de insteek van de minister-president om tien 'Science & Technology Offices' te openen. Zij verwacht veel van dat wereldwijde netwerk inzake Vlaamse diplomatie.

Normaal gezien moet de regering naar aanleiding van de begrotings- en beleidsnotabesprekingen uitleg geven over haar aanpak van de resoluties van het parlement, wat niet in de BBT staat. Het parlement wil weten wat de regering aanvangt met zijn resoluties.

2.9. Interventie van Annick Lambrecht

Annick Lambrecht leest dat in 2020 eenmalig 5,126 miljoen euro VAK en VEK zal worden toegevoegd aan de kredieten voor ontwikkelingssamenwerking voor de klimaatfinanciering. Tussen 2016 en 2020 is dat nagekomen. De bijstelling wordt teruggedraaid. Kan de minister-president dat verduidelijken?

In punt 2 over de samenwerking met Zuid-Afrika staat dat die wordt geheroriënteerd van ontwikkelingssamenwerking naar een politiek-economische-diplomatieke samenwerking zodat er geen middelen van ontwikkelingssamenwerking meer naartoe gaan. In 2021 zullen de gepaste juridische en diplomatieke stappen gezet worden. Er blijft ruimte voor culturele samenwerking met Zuid-Afrika.

Welke juridische en diplomatieke stappen zullen dat zijn? Als de samenwerking geen middelen meer haalt uit ontwikkelingssamenwerking, over welke middelen zal ze dan beschikken? Van 2017 tot 2020 werd 25 miljoen euro voorzien. Zal er in de toekomst eenzelfde bedrag beschikbaar zijn en waar komt dat vandaan? Op welke manier wordt de culturele samenwerking ingevuld?

Er komt een diplomatieke post in Kopenhagen. In het voorjaar polste Annick Lambrecht naar de financiële impact daarvan. De minister-president stelde toen dat hij een kosten-batenanalyse zou voorleggen aan de regering. Op 29 mei werd de nota en de beslissing tot oprichting van het kantoor voorgelegd aan de Vlaamse Regering. De kostprijs zou 671.952 euro bedragen. Wat is de stand van zaken van de oprichting? Er wordt 50.000 euro voorzien voor de huur van kantoorruimte. Betekent dit dat het kantoor niet gevestigd zal zijn in de Belgische ambassade en waarom werd voor een andere locatie gekozen?

De nota zoals voorgelegd aan de Vlaamse Regering bevatte inderdaad de analyse van de keuze voor Kopenhagen en het kostenplaatje. Het ontbreekt echter aan een duidelijke kosten-batenanalyse. Het zou zeer goed zijn om bij de start een nulmeting te doen van de samenwerking met de Scandinavische landen, en jaarlijks een kwalitatieve en kwantitatieve analyse van de winst van dit kantoor voor te leggen. Wordt er werk gemaakt van zo'n meting en analyse?

Bij de begrotingsaanpassing 2020 stelde Emmily Talpe voor om te evalueren waarom er 99 procent naar de subsidielijn van internationaal ondernemen gaat en minder dan 1 procent naar partnerschappen en uitrustingsgoederen. De minister-president stond daar zelf een beetje van te kijken en wou dat herzien.

Uit de beleidstoelichting blijkt nu dat de subsidielijn voor uitrustingsgoederen verminderd wordt. Kan de minister-president dat toelichten? Klopt het dat het middelen zijn die noodzakelijk naar samenwerking met ontwikkelingslanden gingen en niet langer naar een beleid inzake ontwikkelingssamenwerking?

FIT doet zijn uiterste best om in coronatijden zoveel mogelijk digitaal te organiseren. Fysieke activiteiten in 2021 lijken hoogst onzeker. Het opzetten van online alternatieven kan zij alleen maar aanmoedigen. Hoe zal in online events de rol en aanwezigheid van hoogwaardigheidsbekleders zoals het koningshuis, ministers en ambassadeurs, bij het openen van deuren in het buitenland worden opgevangen?

Voor de vrijhandelsakkoorden is het belangrijk om opportuniteiten buiten de EU te doen groeien. De toelichting geeft een zeer rooskleurig beeld van de vrijhandelsakkoorden. Er staat niets in over de bescherming van de Vlaamse markt en ondernemers tegen oneerlijke concurrentie door lagere kwaliteit en minder gunstige werkomstandigheden bij potentiële partnerlanden. Het versterken van handelsakkoorden moet voor sp.a samengaan met kwaliteitseisen.

De toelichting stelt terecht dat VLEVA en de diensten samenwerken aan een optimalisering van de informatieverbreiding en interactie tussen de EU, de lokale overheden en het middenveld. Misschien kan de minister-president samen met minister Bart Somers, bevoegd voor Lokale Besturen, een actieplan opmaken om onze lokale besturen nog efficiënter en doeltreffender te maken in het aanvragen en verwerven van Europese financiering. Er zijn momenteel al enkele steden zoals Brugge, de thuisstad van Annick Lambrecht, die dat zeer succesvol doen. Bij andere, vaak minder grote steden verloopt dat minder succesvol. Als die steden via clustervorming samengaan, zal het voor hen makkelijker worden om gebruik te maken van Europese financiering. Ook de knowhow van de onderwijs- en onderzoeksinstituten kan hen daarbij helpen.

Wat de brexit betreft, heeft sp.a altijd gevraagd een simpele lijn te volgen: 'hope for the best, prepare for the worst'. Is Vlaanderen klaar voor een no-dealscenario?

2.10. Interventie van Gwendolyn Rutten

Open Vld onderschrijft de visie en de plannen voor het komende jaar van de minister-president. *Gwendolyn Rutten* herkent zich in de lijnen die zijn uitgetekend. De brexit zal voor een bijzonder moeilijk jaar zorgen. Hopelijk komt er – zeker na de verkiezingen in de VS – een verbetering in de relaties tussen de EU en de VS. Verder is er de coronapandemie. Die drie zaken zullen de buitenlandse relaties het komende jaar domineren.

COVID vraagt solidariteit. Dat woord staat geen enkele keer in de toelichting. In het buitenlands beleid moet Vlaanderen krijgen waar het recht op heeft, maar ook helpen waar het kan. Dat is een suggestie.

Men bereidt het voorzitterschap van de EU voor 2024 voor. De minister-president wil werken met 'position papers'. Dat is vrij nieuw en is interessant. Het zijn de standpunten waarmee Vlaanderen naar de EU trekt. Hoe wil de minister-president het parlement daarbij betrekken en welke thema's zullen een rol spelen?

Ze vindt het goed dat de Vlaamse diplomatie wordt geprofessionaliseerd. Om te beginnen heeft men een titel en een visitekaartje nodig om in het buitenland iets te betekenen. De minister-president wil met een eigen Vlaamse diplomatieke academie en een eigen opleiding werken. Wordt die afgestemd op de nationale diplomatieke opleiding? Dat is alleszins de keuze van Gwendolyn Rutten. Twee aparte circuits zijn niet wenselijk.

Gwendolyn Rutten is voorstander van een diplomatieke post in Kopenhagen. De relatie met de Scandinavische landen kan er alleen maar wel bij varen. Goed dat daar werk van wordt gemaakt, ondanks corona. Moeten de andere posten allemaal blijven bestaan? Een doorlichting kan het nut ervan uitwijzen.

Wat de ontwikkelingssamenwerking betreft, de pandemie zet de voedselvoorziening en -ketens onder druk. De minister-president geeft dat aan met een innovatief landbouwbeleid: voedselzekerheid verlenen aan Malawi. Dat is een mooi voorbeeld van ontwikkelingssamenwerking. Het World Food Programme en de Verenigde Naties geven aan dat er een humanitaire ramp aan de gang is in de centrale Sahellanden Burkina Faso, Mali en Niger. Heeft de minister-president ruimte in de begroting om daar op te treden?

Een nieuwe samenwerking met de regio Noord- en Oost-Afrika lijkt een uitstekende visie. De hele EU levert strijd tegen mensenhandel en illegale migratie. Door daarop in te zetten, kan Vlaanderen een strategie op lange termijn ontwikkelen. Alle steun van Open Vld daarvoor. Het zuidelijk nabuurschap wordt in december al op Europees niveau besproken, ook hieraan kan Vlaanderen zijn bijdrage leveren.

Internationaal ondernemen is al besproken. Een van de opmerkelijke punten in de Vlaamse exportstrategie is dat men op het vlak van de dienstensector wat blijft hangen. Gwendolyn Rutten vraagt daar bijzondere aandacht voor.

Niemand weet of de grote internationale missies in 2021 kunnen plaatsvinden, zij hoopt het van harte. Als dat niet lukt, is er een plan B?

3. Antwoorden van minister-president Jan Jambon

3.1. Brexit Adjustment Reserve

Minister-president *Jan Jambon* bevestigt dat de Vlaamse vertegenwoordiging – via VLEVA en Axel Buyse – in Europa actief is om te wegen op de besluitvorming inzake de 'Brexit Adjustment Reserve'. Het is nog niet duidelijk welke criteria gehanteerd gaan worden. Brexitonderhandelaar Michel Barnier heeft in deze commissie wel gezegd dat de middelen voornamelijk naar de landen rond de Noordzee gaan, de meest getroffen regio's. Daarvoor lobbyt men bij Europa. Men tracht een gunstig criterium voor de verdeling te verkrijgen. Dat is nog geen onderwerp voor de Vlaamse taskforce omdat die criteria er nog niet zijn. Er is wel al rekening mee gehouden in de begroting. In die 4,3 miljard euro voor het relanceplan Vlaamse Veerkracht zit een onderdeel brexit, maar dat is redelijk beperkt.

De spreker zegt natuurlijk wel een idee te hebben van een mogelijke verdeling van die 4,3 miljard euro, maar hij wil het zijn federale collega's niet al te gemakkelijk maken door de Vlaamse inbreng nu al te precisieren. Hij wil eerst en vooral het Europese aandeel zo hoog mogelijk maken. Hij hoopt dat iedereen hem daarin steunt, want dat zou betekenen dat er minder Vlaamse middelen nodig zijn. Hij is daarover nog in onderhandeling met de federale overheid en met Europa. Van Europa kan er van drie bronnen geld komen: van de 'Brexit Adjustment Reserve', van het Europese coronarelacefondsen en van de Europese fondsen voor duurzaamheid. Die drie bronnen samen moeten een aanzienlijke inbreng geven in het programma van Vlaamse Veerkracht. Hoe meer Europese middelen verkregen worden, hoe minder middelen van Vlaanderen nodig zijn. Daar zijn in de Vlaamse Regering al afspraken over gemaakt.

3.2. Vlaamse exportsubsidies

In de vragen van verscheidene leden over de Vlaamse exportsubsidies ontwaart de minister-president een misverstand. Hij ontkent dat ze worden stopgezet, maar omgezet. Hij verwijst daarbij naar het uitgebreide antwoord van minister Diependaele op een vraag die Anke Van dermeersch gesteld heeft in de schriftelijke procedure bij de begrotingsbespreking in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie. De eerder vrijgemaakte kredieten worden omgezet in FIN STIM-subsidies: de subsidies voor initiatieven ter bevordering van het internationaal ondernemen. Op die manier kunnen meer bedrijven ondersteund worden en kan de drempel voor hun exportplannen meer verlaagd worden dan in het systeem van de Vlaamse uitrustingsgoederen. Het budget valt niet weg, maar wordt op een andere manier ingezet.

3.3. Zuid-Afrika

De minister-president stelt voor om het stappenplan voor de relaties met Zuid-Afrika, waar enkele leden naar gevraagd hebben, aan het verslag van deze bespreking toe te voegen (zie bijlage 2). Als eerste stap heeft hij een onderhoud gehad met de ambassadeur van Zuid-Afrika die zeer enthousiast was. Voor een land in Afrika is het zeer interessant om van ontwikkelingsland over te gaan naar de geëigende diplomatieke, politieke, sociale en culturele internationale samenwerking. Juridisch moet nog, samen met het land, bekeken worden wat de inhoud zal zijn

van de samenwerking en op welke manier die zal vastgelegd worden, in samenwerkingsakkoorden, verdragen en zo meer.

Verscheidene leden hebben vragen gesteld over de middelen die vrijkomen voor ontwikkelingssamenwerking. Die zullen aangewend worden in Noord- en/of Oost-Afrika, aldus de spreker. Maar hij vraagt daarbij geen onrealistische verwachtingen te koesteren. Niet alle Noord- en/of Oost-Afrikaanse landen gaan delen in de middelen. Zoals het ook in het regeerakkoord staat, gaan de meeste middelen naar een land dat de Vlaamse Regering belangrijk acht: een land dat een sleutelrol speelt in de migratiestromen naar Europa. Door daar de ontwikkelingskansen te laten toenemen, kan men wellicht de illegale migratie tegengaan. Welk land dat is, wil de minister-president nog niet bekendmaken. Het zal in de loop van het jaar bepaald worden.

3.4. Diplomatiek statuut van de FIT-vertegenwoordigers

Het verbeteren van de positie van de Vlaamse diplomatie is gezegd in het kader van FIT. De minister-president stelt vast dat de Vlaamse diplomatieke vertegenwoordigers, de AAVR, die nu de nieuwe titel van Vlaams diplomaat dragen, op het internationale vlak hun rechtmatige plaats krijgen. Maar de FIT-vertegenwoordigers daarentegen, worden niet overal erkend, hoewel zij ook een diplomatiek statuut hebben. Het is de bedoeling de landen waarin zij actief zijn, daarvan op de hoogte te brengen.

3.5. Internationale klimaatfinanciering

De minister-president ontkent dat het bedrag voor internationale klimaatfinanciering is verminderd. Alleen een eenmalig extra bedrag van 5,126 miljoen euro, om voor 2020 te kunnen voldoen aan genomen engagementen, valt weg.

De onderhandelingen daarover met de Federale Regering moeten nog gevoerd worden. Als daaruit blijkt dat er een bijsturing nodig is, dan zal die er komen. Dat wordt een kwestie voor de eerstvolgende begrotingscontrole. Het bedrag dat altijd is ingeschreven voor de internationale klimaatfinanciering wordt behouden. Alleen die eenmalige opwaardering voor 2020 wordt er uitgehaald.

3.6. Corruptie in Mozambique

Op de vraag of hij rekening houdt met de corruptie in Mozambique antwoordt de spreker het volgende. De Vlaamse ontwikkelingssamenwerking werkt meestal samen met lokale actoren en minder met politieke overheden. Dat is ook in Mozambique het geval. Daardoor is er meer zicht op de besteding van de gelden en de uitvoering van de projecten. Hij voegt daaraan toe dat er wel degelijk vragen kunnen gesteld worden over de corruptie in Mozambique.

3.7. Bevoegdheid ontwikkelingssamenwerking

Op de vraag van Johan Deckmyn over de bevoegdheid ontwikkelingssamenwerking antwoordt de minister-president dat hij daarover blijft aandringen bij de federale overheid. Het is niettemin een federale beslissing om vroegere akkoorden uit te voeren. De Vlaamse Regering is daarbij alleen maar drukkingsgroep.

3.8. Mensenrechten

Over de mensenrechten in Europa is er de vraag van Joris Nachtergaele. De minister-president noemt dat een van zijn aandachtspunten. Hij betreurt het dat de Catalanen nu al voor de derde keer kerstmis in de gevangenis gaan vieren. In een

lidstaat van Europa is dat ongelofelijk. Hij wil het vroeg of laat weer onder de aandacht van de internationale publieke opinie brengen.

Hetzelfde denkt hij over de lgbtqi-behandeling in Polen. Hij ontkent goede relaties te hebben met Viktor Orban zoals Jeremie Vaneeckhout het stelt. Hij is één keer in Hongarije, naar aanleiding van een andere opdracht, bij het staatshoofd op bezoek geweest, zoals hij dat overal in alle landen die hij officieel bezoekt, doet. Met Viktor Orban heeft hij overigens heel uitgebreid over de mensenrechten gesproken. Daarover heeft hij nadien in de commissie verslag uitgebracht. De bewering van Jeremie Vaneeckhout is niet correct.

3.9. Toekomstige relatie met Zuid-Afrika

Op de vraag van Maarten De Veuster over de toekomstige relatie met Zuid-Afrika antwoordt de minister-president dat hij die niet ziet als een relatie met een ontwikkelingsland maar als een relatie van economische betrekkingen ten bate van beide economieën, bijvoorbeeld om wederzijdse en internationale investeringen zowel in Zuid-Afrika als Vlaanderen aan te trekken. Hij noemt dat een meer volwassen relatie tussen twee staten. Culturele samenwerking met Zuid-Afrika noemt hij evident. Nederlands is er een van de vele talen.

3.10. Geweld Mozambique

Wat het geweld in Mozambique betreft, stelt de minister-president dat het geweld in Cabo Delgado geen invloed heeft op de Vlaamse werking ter plaatse, aangezien die focust op andere provincies in Mozambique. Er is dus geen bijsturing vereist binnen de portfolio van de Vlaamse samenwerking.

3.11. Projectoproep Malawi en gezondheid Malawi

Bij de projectoproep voor lokale organisaties in Malawi zal de aandacht gaan naar het creëren van inclusieve afzetmarkten voor landbouwers. De lage productiviteit van de kleinschalige landbouwers bemoeilijkt hun toegang tot de markten, en de participatie van vrouwen en jongeren is nog steeds heel beperkt.

Dit kan inderdaad gebeuren in samenwerking met Vlaamse bedrijven, die daar kunnen coachen en begeleiden en hun kennis ten goede kunnen laten komen. Dat kan de inbreng van Vlaamse privébedrijven zijn om die bedrijven van de grond te laten komen.

Als men het over de gezondheidstoestand in Mozambique heeft, is het evident dat COVID-19 bovenaan op de agenda staat.

3.12. Vlaamse exportcontrole op strategische goederen

De minister-president vindt dat de Vlaamse exportcontrole op strategische goederen op dit moment correct verloopt. Als er op een bepaald moment voorbeelden zouden zijn waaruit blijkt dat die niet goed verloopt, dan zal dat worden bekeken.

Er zijn hierover al dikwijls kritische vragen gesteld, maar er is nooit iets aan het licht gekomen dat aan de aandacht van de Vlaamse overheid bleek te zijn ontsnapt. Dit is een moeilijke materie. Natuurlijk zal hij rapporten van onder meer het Vlaams Vredesinstituut bekijken en andere inzichten op hun merites beoordelen. Als er moet worden bijgestuurd of verbeterd, zal hij dat zeker niet nalaten.

3.13. Europees herstelfonds

Wat het herstelfonds betreft, bekijkt Vlaanderen momenteel hoe het via België zijn programma's zal indienen. Met Vlaamse Veerkracht heeft Vlaanderen al een heel concreet relanceplan. In andere delen van het land is dat minder concreet en is men nog zaken aan het opvragen. Hoe een en ander nu moet worden gekanaliseerd, maakt dus nog voorwerp uit van overleg met de andere deelgebieden en de federale overheid. Dat zal eerstdaags ook wel in het Overlegcomité aan bod komen. Alleszins volgt de minister-president dit op de voet, aangezien het een heel belangrijk element is in de financiering van Vlaamse Veerkracht.

3.14. Diplomatieke post in Kopenhagen

Op de opmerking van Jeremie Vaneekhout over Kopenhagen repliceert de minister-president dat het niet is omdat COVID Vlaanderen tot enorm veel uitgaven dwingt, dat men alle andere zaken opzij moet schuiven die men in normale tijden belangrijk vindt. Hij wil na COVID niet vaststellen dat er bovenop de achterstand door COVID ook achterstand is opgelopen omdat men andere zaken niet is blijven opvolgen. COVID is dus geen goed argument om die diplomatieke post in Kopenhagen niet te openen.

Heel wat Vlaamse bedrijven drijven handel met Scandinavische landen. Heel wat Scandinavische bedrijven deden en doen belangrijke investeringen in Vlaanderen. Landen als Zweden en Noorwegen hebben veel slagkracht op het internationale diplomatieke vlak. Het is dus ongelooflijk belangrijk om daar aanwezig te zijn. Dat is dus volledig te verantwoorden, aldus de minister-president, hoewel het in internationale diplomatie altijd wat moeilijker is om te bepalen hoeveel zo'n investering precies oplevert.

3.15. Screening buitenlandse directe investeringen

In de beleidsnota en het regeerakkoord staat inderdaad dat Vlaanderen actief zal werken aan een decretaal kader voor de screening van de buitenlandse directe investeringen. De minister-president wijst erop dat zijn voorganger Geert Bourgeois binnen het Bestuursdecreet al een kader had gecreëerd om buitenlandse bedrijven ervan te weerhouden belangrijke participaties te nemen in strategische sectoren zoals havens, luchthavens en nutsvoorzieningen.

Voor de private sector heeft de minister-president aan EWI en FIT de opdracht gegeven om het opzetten van een Vlaams decretaal kader voor de screening grondig voor te bereiden. Daarbij wordt onder meer een analyse gemaakt van de bestaande screeningsmechanismen binnen de EU, en worden de juridische en decretaaltechnische elementen in detail besproken. Het lijkt hem belangrijk goed te bepalen hoe en waarvoor men dat instrument zal inzetten.

Het is zijn ambitie om dat in deze regeerperiode te verwezenlijken. Of daartoe al in 2021 een ontwerp van decreet kan worden ingediend in het Vlaams Parlement, zal afhangen van de uitkomst van die studie.

3.16. Concept Vlaamse diplomatieke loopbaan

Als er vandaag een Vlaams diplomaat moet worden aangeworven, wordt meteen bekeken wat de functiebeschrijving is en worden mensen gezocht die daaraan voldoen. Er is geen pad uitgetekend waardoor men mensen die daarvoor wat minder competenties, maar toch potentieel hebben, al kan aanwerven en verder opleiden, en ze andere functies kunnen bekleden voor ze Vlaams diplomatiek vertegenwoordiger worden. Daarom wil Vlaanderen in een degelijke opleiding voorzien, en in een carrièreplan, zodat men kan doorgroeien binnen de Vlaamse diplomatie.

Het is evident dat men daarbij het warm water niet opnieuw zal uitvinden. Er is kennis ter zake op het federale niveau. Als er wederzijdse bereidheid is om daarover samen te werken, dan zou het dom zijn om dat niet te doen.

3.17. Diplomatieke missies 2021

De geplande missie naar China was al eens uitgesteld. Die was opgezet naar aanleiding van de interesse die Chinese bedrijfsleiders toonden in de Vlaamse gezondheids- en farmaceutische industrie. In principe zou die in 2021 moeten kunnen plaatsvinden.

Er komt ook een diplomatieke missie naar Denemarken en Zweden, in het kader van de opening van het kantoor in Kopenhagen. Ook het bijkomend openen van Science & Technology Offices zou men gepaard willen laten gaan met een diplomatieke missie. Wegens corona is dit alles echter onder het grootste voorbehoud, aldus de minister-president.

3.18. Meldpunt FIT

De minister-president meent dat het meldpunt van FIT wel voldoende bekend is bij de bedrijven. Men moet het echter onder de aandacht blijven brengen. Bedrijven moeten ervan worden overtuigd dat hun melding ook iets kan oplossen. De meldingen zijn uiteraard input voor de commissie om problemen op te lossen, en die oplossingen vereisen onderhandelingen en tijd. Als er een oplossing is, worden de bedrijven daarover gebrieft.

3.19. UNAIDS

Wat de vraag van Karin Brouwers over UNAIDS betreft, antwoordt de minister-president dat over het nieuwe samenwerkingsakkoord en de nieuwe financiering zal worden onderhandeld. In Zuidelijk Afrika zijn de noden op het vlak van aids heel groot, erkent de minister-president.

3.20. FIT in Scandinavië

De minister-president wijst mevrouw Lambrecht erop dat het niet voor FIT is dat men in Scandinavië een kantoor opent. Dat is een kantoor voor de algemene Vlaamse diplomatie. De FIT-vertegenwoordiging zal daar ook kunnen worden gehuisvest.

3.21. Controle op strategische goederen

Er is een stabiel team van veertien personen binnen het Departement Buitenlandse Zaken dat zich bezighoudt met de controle van de strategische goederen. Daarop zijn de voorbije jaren geen besparingen doorgevoerd. Voor de volgende jaren zijn er ook geen besparingen gepland.

3.22. EU-subsidies

De suggestie om lokale besturen bij de hand te nemen om eventuele EU-subsidies of -fondsen aan te boren vindt de minister-president interessant. Hij zal met minister Bart Somers bekijken hoe dat concreet kan worden gemaakt.

3.23. Solidariteit

Gwendolyn Rutten had opgemerkt dat het woord 'solidariteit' niet veel voorkomt in de beleidsbrief. De minister-president wijst erop dat er echter wel heel veel

solidariteitsacties in beschreven staan. Die effectieve acties vindt hij belangrijker. Hij begrijpt echter haar gevoeligheid en zal daar rekening mee houden in de toekomst.

3.24. 'Position papers'

Wat de voorbereiding van het EU-voorzitterschap in 2024 betreft, de lijst van thema's waarover men 'position papers' zal maken, is nog niet bepaald. Dat is werk voor de volgende weken en maanden.

De minister-president verklaart er geen probleem mee te hebben om regelmatig in de commissie toelichting te geven over de stand van zaken met betrekking tot de voorbereiding van dat voorzitterschap, en om suggesties uit de commissie mee te nemen. Ook inzake de brexit is zo gewerkt.

3.25. Diplomatieke opleiding en diplomatieke posten

De minister-president bevestigt dat de Vlaamse diplomatieke opleiding ook op de federale diplomatieke opleiding wordt afgestemd. Het nationale niveau is niet gelijk aan het federale niveau, het federale niveau maakt er deel van uit, licht hij toe.

De vraag is gesteld of alle bestaande posten moeten blijven. Evalueren is altijd goed, aldus de minister-president, maar nu gaat men van veertien naar vijftien over de hele wereld, wat nog betrekkelijk weinig is.

FIT zit wel op zeventig plaatsen wereldwijd. De ineenvlechting van Buitenlandse Zaken en FIT moet eens worden bekeken, maar er is geen intentie om posten te sluiten, tenzij daar manifeste redenen voor zouden zijn.

3.26. Ontwikkelingssamenwerking

Er is een aparte budgettaire post voor humanitaire rampen binnen ontwikkelings-samenwerking. Als de minister-president zich niet vergist, is er in dat kader net nog iets gedaan voor Burkina Faso.

Niet alle landen van Noord- en Oost-Afrika zullen in aanmerking komen. Dat zou een versplintering van de middelen zijn. De focus zal liggen op een of twee landen in die regio.

3.27. Dienstensector in internationaal ondernemen

Wat het internationaal ondernemen betreft in de dienstensector, kan er inderdaad nog een tandje worden bijgezet op het domein van de dienstensector. De minister-president heeft FIT de opdracht gegeven om daar meer op in te zetten, niet ten koste van andere dingen, maar erbovenop.

3.28. Plan B voor internationale missies

Het plan B voor belangrijke internationale missies die niet kunnen plaatsvinden, komt neer op teleconferenties. FIT is dat volop aan het uitbouwen en promoten. Zelfs voor internationale missies op het hoogste niveau zal dat het alternatief zijn als ze niet fysiek kunnen plaatsvinden, maar zeker bij een eerste kennismaking of belangrijke onderhandelingen is dat fysieke contact beter, hoewel digitaal contact beter is dan niets.

4. Aanvullende vragen en antwoorden

Johan Deckmyn begrijpt het antwoord van de minister-president over de 'Brexit Adjustment Reserve' volkomen, maar men weet nog altijd niet waar men aan toe is. Michel Barnier heeft terecht gezegd dat de middelen prioritair naar de meest getroffen regio's zouden gaan, maar hoe lang is het nog wachten op concrete antwoorden en cijfers?

De *minister-president* repliceert dat hij zich dat ook afvraagt, maar bijvoorbeeld voor de visserij, is dat totaal afhankelijk van de vraag of er een akkoord komt en welk akkoord dat is. Dat zal bepalen naar welke regio er middelen moeten gaan. Het kan bijvoorbeeld zijn dat een akkoord goed is voor het noorden van Frankrijk en voor Denemarken, maar slechter voor Ierland, Nederland en Vlaanderen. Dan is het logisch dat van die reserve meer middelen voor visserijcompensatie naar die drie regio's gaan. Pas als die conclusie er is, kan worden bepaald hoe dat fonds rechtvaardig kan worden ingezet. De minister-president begrijpt en deelt die frustratie. Hij vindt het niet erg dat men nog wat dagen de tijd geeft om een akkoord te bereiken, indien men denkt dat dat akkoord er kan komen. Hoe het geld van dat fonds moet worden verdeeld, kan echter niet worden bepaald voor men weet wat er uit de bus is gekomen.

Johan Deckmyn begrijpt dat antwoord. Hij concludeert dat men nu in feite voorlopig proactief bezig is om eventueel te wegen op toekomstige beslissingen, en dat het afwachten is.

Verder kijkt hij uit naar dat stappenplan met betrekking tot de omschakeling voor Zuid-Afrika. Die middelen zullen worden herverdeeld over landen in Noord- of Oost-Afrika, maar die middelen zijn natuurlijk niet onbeperkt, dus zal er een keuze moeten worden gemaakt voor een of twee landen. Daarover zou vrij snel worden beslist. De Vlaams Belangfractie zal dat zeker volgen, omdat ze de intentie belangrijk vindt om te investeren in landen waar iets kan worden gedaan aan het bestrijden van migratiestromen.

Ten slotte herhaalt hij dat er, naast zoeken naar opportuniteiten naar aanleiding van de coronacrisis, ook moet worden gezocht naar opportuniteiten naar aanleiding van de brexit. Ook hierbij is er sprake van een proactieve begeleiding. Wanneer duidelijk is of de brexit hard of zacht is, moet men niet alleen proberen de negatieve zaken ervan op te vangen, maar ook zoeken naar die opportuniteiten. Hij meent echter dat de minister-president op dezelfde golflengte zit ter zake.

Karl Vanlouwe wijst erop dat Vlaams diplomatiek vertegenwoordiger Axel Buyse een tijd geleden in deze commissie heeft benadrukt dat er wel degelijk al contacten zijn met het directoraat-generaal REGIO van de Europese Commissie, vooral om de criteria te bepalen of te beïnvloeden voor die 'Brexit Adjustment Reserve'. Het mag niet zo zijn dat men, zoals bij het herstellfonds van de EU, gaat bekijken wat de voorbije jaren de impact is geweest op onze economie, werkloosheidsgraad en dergelijke. Er bleek immers dat Vlaanderen op dat vlak de nodige inspanningen had gedaan. Er moet zeker worden gekeken naar de concrete gevolgen van de brexit op onze economie. Een van de criteria daarbij is de intensiteit van de handel van Vlaanderen met het Verenigd Koninkrijk. Wat is de impact op de werkgelegenheid, het bruto binnenlands product en de export voor twee van onze havens? De spreker is ervan overtuigd dat dat zeker zal worden meegenomen.

Men zou gaan van vier naar tien Science & Technology Offices werkzaam onder FIT. Hebben die mensen een diplomatiek statuut? Wat is de huidige situatie voor de mensen van die vier offices?

De minister-president had het over de recente humanitaire hulp voor Burkina Faso. Ook voor de Vlaamse economie is het crisis, voor sectoren als de horeca en dergelijke meer. Er zijn nog andere humanitaire rampen in het buitenland. Karl Vanlouwe verwijst onder meer naar de heel moeilijke situatie in Nagorno-Karabach/Artsach, waar duizenden mensen het leven hebben gelaten. Hij hoopt dat Vlaanderen zijn humanitaire hulp inzet waar dat daadwerkelijk nodig is.

Jeremie Vaneeckhout zit nog altijd met een aantal bezorgdheden of vragen, ondanks de duidelijke antwoorden die de minister-president heeft gegeven. Positief vindt hij dat uit de terechte vraag naar Europese middelen kan worden besloten dat de Europese samenwerking economisch superbelangrijk is voor Vlaanderen. Dan gaat het niet alleen over middelen die binnenkomen, maar ook over het potentieel van de EU. Hopelijk twijfelen zo weinig mogelijk mensen in de commissie en erbuiten er nog aan dat die Europese samenwerking een goede zaak is. Voor de Vlaamse begroting en het relanceplan wordt en blijft dat zelfs een essentieel element. Hij hoopt dan ook dat dat zich kan vertalen in een zeer constructieve en pro-Europese houding van de Vlaamse Regering, op een consequente manier.

De spreker heeft er begrip voor dat er nog een aantal dingen moeten worden verduidelijkt wat de klimaatfinanciering betreft, maar blijft bezorgd over de defensieve invulling in de budgetten. Er verdwijnen middelen op een aantal plaatsen. Altijd wordt het argument gebruikt dat Vlaanderen dat niet alleen kan oplossen, dat dat internationaal moet gebeuren. Hij hoopt dus dat Vlaanderen internationaal zijn verantwoordelijkheid neemt.

Jeremie Vaneeckhout herhaalt principieel niet tegen de uitbreiding naar vijftien diplomatieke posten te zijn, maar vraagt zich af of de juiste kosten-batenanalyse is gemaakt en of dat de juiste beleidsfocus is. Hoe zal men de meerwaarde van die bijkomende post in Kopenhagen kwantificeerbaar maken? Momenteel komt daar relatief weinig antwoord op. Dan is het niet onlogisch dat de Groenfractie opnieuw de vraag stelt of men dat zeker in deze tijd wel moet doen. De minister-president kan dat niet zomaar wegzetten als het beleid 'on hold' zetten.

De minister-president zei de indruk te hebben dat de Dienst Controle Strategische Goederen momenteel goed functioneert. De spreker spreekt zich daar niet over uit, maar stelt vast dat er steeds minder vergunningsaanvragen voor export en import komen, en vooral dat er vrijwel geen vergunningen meer voor doorvoer worden aangevraagd. Komt dat omdat er niets wordt doorgevoerd, of is er bij de betrokken actoren, zoals de doorvoerders zelf, geen gevoel van urgentie om dat te melden omdat er toch geen controle is of dat niet wordt benadrukt?

De minister-president heeft inderdaad maar één contact gehad met premier Orban. Hij zegt in de commissie een duidelijk verslag te hebben gegeven over die werkzaamheden en de inhoud van dat gesprek, maar Jeremie Vaneeckhout herinnert zich iets anders. Hij beweert niet dat er sprake is van slechte wil bij de minister-president, maar het blijft een grote uitdaging om parlementaire controle uit te oefenen omdat er geen verslag wordt gemaakt waarin onder meer deze commissie inzage kan krijgen. Nochtans zou dit zo kunnen worden georganiseerd dat er vertrouwelijkheid is. De spreker blijft dus bij zijn vraag aan de voorzitter dat de commissie nader zou bekijken hoe ze daar een zicht op kan krijgen. Hij kan de minister-president alleen op diens woord geloven als die zegt een aantal pijnpunten bij premier Orban te hebben aangekaart. Dat kan echter niet worden gecheckt, en hij kan ook niet weten wat Orbans reactie was. Mochten er nog contacten komen, dan hoopt de spreker dat de minister-president premier Orban aanzet tot meer pro-Europese samenwerking, ook voor het relancefonds van de EU.

Jeremie Vaneeckhout wijst erop dat de EU een deadline heeft gesteld voor dat screeningsmechanisme: nog dit najaar moet men met een oplossing komen en een

strategie ontwikkelen. Die vraag is ook gericht aan de federale overheid. Hij vindt het niet voldoende te zeggen dat men in deze legislatuur de nodige stappen zal zetten. De mechanismen die daartoe momenteel bestaan, hebben immers niet kunnen tegenhouden dat 90 procent van de exploitatie van de haven van Zeebrugge in handen van Chinese staatsbedrijven is. De minister-president heeft het gehad over de diplomatieke missie naar China met de farmaceutische sector. Ondertussen is echter gebleken dat ook de geneesmiddelensector een strategische sector is. Dat 80 procent van onze medicijnen door China wordt geproduceerd, moet dus misschien tot nadenken stemmen. Zelfs in Europa zijn we niet in staat tot zelfvoorziening voor een aantal belangrijke strategische medicijnen. Hoewel sommigen het vervelend vinden dat daar telkens op wordt gewezen, zal de spreker daarover vragen blijven stellen. Dat is geen kwestie van tegen internationale handel of economie zijn. Men moet zich er echter bewust van zijn dat de internationale economie niet losstaat van geopolitieke strategie. Men mag daar niet naïef in zijn.

Karin Brouwers merkt op dat het veelbelovende vaccin van Pfizer in Puurs wordt geproduceerd. Ze beaamt dat de coronacrisis een aantal uitwassen van de globalisering heeft blootgelegd, maar dat wil niet zeggen dat de Vlaamse Regering de internationale en zeker niet de Europese samenwerking op een lager pitje moet zetten. De BBT van de minister-president bewijst ook dat Vlaanderen als exportland heel zwaar moet blijven inzetten op goede internationale contacten via diplomatieke vertegenwoordiging en dergelijke meer. De coronacrisis brengt een aantal zaken naar boven, maar het is allemaal nogal dubbel.

Verder heeft Karin Brouwers een eerder technische vraag. In het kader van de regelgevingsagenda wordt er altijd uitleg gegeven over hoe de Vlaamse Regering is omgegaan de resoluties van het parlement. Ze vraagt of het kabinet per resolutie schriftelijk een korte stand van zaken kan geven zodat ze dat aan het verslag kan toevoegen.

Annick Lambrecht heeft nog een vraag over de werking van FIT tijdens corona. Hoe heeft men online contact met hoogwaardigheidsbekleders, zoals het koningshuis, de ministers en de ambassadeurs? Met betrekking tot de vrijhandelsakkoorden, heeft ze niets gelezen over het beschermen van de Vlaamse markt en de ondernemers tegen oneerlijke concurrentie door lagere kwaliteit en vooral povere werkomstandigheden bij potentiële partnerlanden. Het versterken van vrijhandelsakkoorden moet hand in hand gaan met duidelijke kwaliteitseisen. Dat zou ze graag in de beleidstoelichting zien staan.

Minister-president *Jan Jambon* stelt dat digitale contacten een alternatief zijn voor de handelsmissies. Alle koninklijke missies zijn afgelast, zowel de koninklijke missies die vanuit België vertrekken als deze die naar België moeten komen. Die worden niet door digitale contacten vervangen. De minister-president heeft regelmatig 'conference calls' met bedrijven die plannen hebben om in Vlaanderen te komen investeren. Dat zijn heel functionele gesprekken. Het feit dat een koning of een prins voet aan de grond zet en de andere staatshoofden fysiek ontmoet, kan deuren openen. Voor het protocolaire aspect van prinselijke en koninklijke missies is er nog geen digitaal alternatief. Zodra de coronacrisis voorbij is, zullen er waarschijnlijk opnieuw heel wat internationale reizen en diplomatieke missies plaatsvinden.

Verder reageert de minister-president dat de elementen die Annick Lambrecht opsomt, deel moeten uitmaken van de onderhandelingen over het vrijhandelsakkoord. Als een vrijhandelsakkoord afgesloten is en geratificeerd is door alle parlementen, wordt er binnen het kader van dat vrijhandelsakkoord gewerkt.

Gwendolyn Rutten merkt op dat het wachten is op een hologram van koning Filip om op missie te kunnen gaan. Het menselijke contact is niet zomaar te vervangen.

Belangrijk in de boodschap is vooral dat er op de een of andere manier iets gebeurt en dat de contacten niet helemaal stilvallen. Dat geeft de minister-president ook aan en dat steunt ze ook.

Verder zegt ze dat voor haar daden belangrijker zijn dan woorden en heeft ze een inhoudelijke opmerking over de solidariteit. De centrale Sahellanden zijn een van de minst ontwikkelde regio's van de hele wereld. De ellende was daar al bijzonder groot en daar komt nu nog eens COVID-19 bij. Het volstaat niet om daar alleen louter noodhulp naartoe te sturen, maar ze doet de suggestie om een Sahelstrategie te ontwikkelen, in het bijzonder voor Mali, Niger en Burkina Faso.

Minister-president *Jan Jambon* deelt mee dat er een voorstel klaar ligt om steun te geven aan het World Food Programme (WFP). Het is de bedoeling om steun te geven aan de getroffen landen en het richt zich specifiek op Burkina Faso, een van de drie getroffen Sahellanden.

Gwendolyn Rutten reageert dat dat het belangrijkste is. Daar is opnieuw hongersnood en vooral kinderen worden daar getroffen.

De minister-president vult nog aan dat de technologieattachés van FIT wel degelijk een diplomatiek statuut A2 hebben. Verder heeft hij op alle vragen geantwoord.

Jeremie Vaneeckhout heeft in zijn betoog verwezen naar de verslaggeving van diplomatieke contacten en hij begrijpt dat niet alles gedeeld kan worden en zeker niet publiek kan worden gemaakt. Hij wijst erop dat andere parlementen daar op een meer structurele manier mee omgaan. Het is onmogelijk om een controlefunctie uit te oefenen als men op geen enkele manier weet wat er gezegd is. Het Vlaams Parlement is zeker niet het enige parlement dat met die vraag worstelt. Hij stelt voor om te kijken hoe de andere parlementen in dit land en in Europa daarmee omgaan en na te gaan of er een manier bestaat om meer inzage te krijgen in de diplomatieke contacten van de Vlaamse Regering.

De voorzitter is bereid om te kijken hoe ze dat in andere parlementen doen. Maar ze merkt op dat zoiets wellicht verder met de voorzitter van het parlement bekeken en besproken moet worden.

II. Toerisme

1. Toelichting door minister Zuhal Demir, bevoegd voor Toerisme

Minister *Zuhal Demir* licht haar beleid, zoals uiteengezet in de beleids- en begrotingstoelichting voor het komende jaar, toe aan de hand van een presentatie (bijlage 5).

1.1. Corona

Minister *Zuhal Demir* geeft aan dat 2020 een jaar was dat men niet snel zal vergeten. Het komende jaar zal het nodig zijn om de coronacrisis verder te beheersen. Daarnaast zijn er de gewone werkzaamheden en staan er een aantal projecten op stapel.

Onmiddellijk na het uitbreken van de crisis, in maart 2020, heeft de Vlaamse Regering de nodige maatregelen genomen om de ondernemingen te ondersteunen om de eerste maanden te kunnen overbruggen (slide 3).

Vanuit het noodfonds heeft de minister 28 miljoen euro kunnen vrijmaken voor heel wat vakantieorganisaties, zorgverblijven, jeugdverblijven en sociaal-toeristische partners.

In het kader van de relance heeft de Vlaamse Regering een pakket maatregelen goedgekeurd waarvan de toeristische sector mee kan profiteren. Zo is er het volgende jaar 150 miljoen euro beschikbaar om in de toeristische sector te investeren.

Deze extra investeringen zijn nog niet opgenomen in de begrotingstabellen van de BBT. Minister Matthias Diependaele heeft hiervoor een provisie voorzien waarvan, afhankelijk van de uitvoering, de middelen herverdeeld zullen worden over de begrotingsartikelen. Die provisie is opgenomen in de BBT van Financiën en Begroting.

Zo zal minister Zuhal Demir binnen haar bevoegdheden 150 miljoen euro investeren in toeristische infrastructuur. Dat is het dubbele van de investeringsmiddelen die het agentschap Toerisme Vlaanderen normaal tijdens een volledige legislatuur uitgeeft. De volgende jaren zal de Vlaamse overheid dus drie keer zoveel als anders in toerisme investeren! Dat is nodig om, zodra het virus de kop ingedrukt is, de toeristen aan te trekken, benadrukt de minister.

In de volgende slides gaat de minister dieper in op de inzet van deze middelen, het inhoudelijke aspect van de beleids- en begrotingstoelichting alsook op belangrijke realisaties van het afgelopen jaar, hoewel het afgelopen jaar vooral in het teken stond van het managen van de coronacrisis in het agentschap.

De prioriteit van 2021 – en van de volgende jaren – is om de toeristische sector weer op de rails te krijgen (slide 4). De recente ontwikkelingen op het vlak van vaccins bieden voor het eerst opnieuw een reëel perspectief. Men moet dit ten volle benutten en bezoekers opnieuw naar de logies en attracties halen. De toeristische sector mist de toeristen, de internationale toeristen en congretoeristen, die door de coronacrisis afwezig blijven. Al bijna een jaar is de sector op slot. Marketing en promotie spelen een cruciale rol om de toeristen terug te halen. Men is daar uiteraard nooit mee gestopt, wel heeft men zich aangepast aan de situatie (slide 5).

1.2. Marketing en promotie

De mensen en middelen zijn prioritair ingezet op de binnenlandse markt. Hiervoor heeft Toerisme Vlaanderen samengewerkt met de provincies en de kunststeden in het samenwerkingsverband Vlaanderen Vakantieland 2.0. Die aanpak heeft gewerkt: Vlamingen boekten massaal vakanties aan de kust en in de groene regio's. Tijdens de zomermaanden lag het totale aantal boekingen hoger dan vorig jaar. Dat heeft het toeristische jaar zeker niet goedge maakt, maar de schade wel in belangrijke mate beperkt. In de kunststeden en de regio's die sterk afhankelijk zijn van buitenlandse bezoekers blijft de situatie wel dramatisch.

De promotie in het buitenland heeft Toerisme Vlaanderen noodgedwongen op een lager pitje gezet.

Toerisme Vlaanderen heeft kantoren in negen belangrijke herkomstmarkten, en heeft contracten afgesloten met 'representation offices' in acht regio's. Die hebben zich vooral gefocust op 'imagebuilding' van Vlaanderen bij de reisorganisatoren en op het congres- en beurstoerisme. Er worden nu afspraken gemaakt om na de crisis snel te kunnen starten. De middelen die door deze inperking vrijkwamen, vloeien ook terug naar de sector. Deze besparing maakte het mogelijk om de kwijtschelding van de pachtgelden voor de jeugdverblijven te compenseren. Het saldo (0,5 miljoen euro) wordt integraal overgedragen naar volgend jaar om de bestemmingspromotie op dat moment te versterken.

In 2021 wordt die aanpak voortgezet (slide 6). De binnenlandse markt blijft zeker in een eerste fase, begin 2021, nog heel belangrijk voor het herstel van de toeristische sector. De acties in het kader van het samenwerkingsverband met de provincies en de kunststeden worden dan ook voortgezet.

Het samenwerkingsverband wordt de volgende jaren ook uitgebreid naar de buitenlandpromotie. Toerisme Vlaanderen heeft daarvoor een meerjarig samenwerkingsakkoord gesloten met de toeristische diensten van onze kunststeden. Die hebben de afgelopen tijd heel weinig buitenlandse toeristen. Ze zijn ervan afhankelijk en de situatie is voor hen dan ook dramatisch.

De buurlanden (Nederland, Frankrijk, Duitsland) waren traditioneel onze belangrijkste herkomstmarkt. Zij zijn dan ook een prioriteit bij de heropstart van het internationale toerisme. Minister Zuhair Demir heeft daarover al met haar Nederlandse collega gesproken.

Er staan verschillende acties op stapel (slide 7):

- Met de 'My Flanders Pass' is een aantrekkelijk aanbod ontwikkeld voor internationale touroperators om Vlaanderen op te nemen in hun aanbod.
- Om de band met onze professionele contacten aan te halen, wordt in februari 2021 een virtueel b2b Leisure Forum georganiseerd.
- Samen met Visit Brugge en Tripadvisor bereidt men een gerichte actie voor in de buurlanden. Ook met Expedia vindt een soortgelijke actie plaats.
- Specifiek voor de Nederlandse markt zijn er promotieacties in samenwerking met HotelSpecials, Voordeeluitjes, ANWB Reizen en NS Internationaal.
- In Duitsland wordt samengewerkt met Deutsche Bahn en met Die Zeit. De focus ligt op Van Eyck. Een samenwerking met de Alte Nationalgalerie in Berlijn over Ensor staat eveneens op stapel. Specifiek in onze buurregio Noordrijn-Westfalen komen er workshops met lokale organisaties.
- Ook in Frankrijk is er samenwerking met de SNCF en met de media, bijvoorbeeld met Le Monde, Tourhebdo enzovoort. De focus hierbij is niet alleen Ensor, maar ook de kunstenaar Léon Spilliaert, waarvoor er samenwerking is met het Musée d'Orsay.

In de verdere herkomstmarkten blijft men in een eerste fase vooral inzetten op de reisorganisatoren en het MICE-toerisme. Afhankelijk van de omstandigheden zal men echter ook daar een meer actieve promotie opstarten.

1.3. Ontwikkeling

Promotie alleen is niet voldoende. Er moet ook blijvend een aantrekkelijk aanbod voor de bezoekers zijn. Toerisme Vlaanderen investeert in 2021 daarom ook verder in de ontwikkeling van het toeristische aanbod.

Belangrijke accenten daarbij zijn:

- Het uitwerken van de LF-icoonroutes doorheen Vlaanderen, in samenwerking met de provinciale toeristische partners. Een eerste route, de Kustroute, werd vorige maand al voorgesteld.
- De opening en de promotie van het bezoekerscentrum 'Het Lam Gods' in de Sint-Baafskathedraal in het voorjaar van 2021. Het Van Eyckjaar werd eveneens verlengd tot de zomer van 2021.
- Het opmaken en/of uitvoeren van een herbestemmingsplan voor het Rubenskasteel, het Kasteel van Poeke, de Sint Godelieveabdij en het Minderbroedersklooster in Brugge, en de abdijsite Herkenrode in Hasselt.
- Het vormgeven van het centrum 'De Ronde' en het Vlaams Culinaire Centrum.
- Het ondersteunen van internationale associaties en congresorganisatoren in het creëren van nieuwe vormen van congresseren in Vlaanderen.

- De promotie van 'culinair erfgoed en toekomst' met focus op de 'Flanders Food Week' en de events zoals gastronomietoerisme enzovoort.
- De promotie van 'Vlaanderen Fietsland' met focus op het WK Wielrennen op de weg en het WK Veldrijden in 2021.

Deze ontwikkelingen waren al gepland en passen in de verhaallijnen die de minister in haar beleidsnota naar voren schoof. Binnen de reguliere middelen zijn hiervoor 9,6 miljoen euro voor werking en 25 miljoen euro voor investeringen voorzien.

1.4. Vlaamse Veerkracht

Met de bijkomende middelen die vanuit het plan Vlaamse Veerkracht besteed worden aan investeringen in toeristische infrastructuur, kunnen deze ontwikkelingen versneld en versterkt worden uitgerold. De cijfers worden in de begroting vanaf de begrotingsaanpassing 2021 gevisualiseerd.

De minister kan daarover wel al een aantal elementen meedelen (slide 9). In totaal werden 150 miljoen euro bijkomende investeringsmiddelen toegekend. 100 miljoen daarvan heeft een ESR-kwalificatie. Die ESR-kwalificatie houdt een verplichte publiek-private samenwerking (pps) in, waarbij minstens 50 procent van de financiering uit de private sector moet komen, en de Vlaamse overheid op jaarbasis maximaal 5 miljoen euro beschikbaarheidsvergoeding aan de private partner kan uitkeren. De Vlaamse Regering heeft deze middelen in eerste instantie geormerkt voor congres- en beursinfrastructuur. De overige 50 miljoen euro zijn gewone investeringsmiddelen. Momenteel wordt afgestemd hoe die middelen, samen met de reguliere investeringsmiddelen van het agentschap Toerisme Vlaanderen optimaal kunnen worden ingezet. Het gaat zowel over de doelstellingen als over de instrumenten die hiervoor worden ingezet. De minister streeft naar de beste projecten en naar de projecten die de verhaallijnen ondersteunen. Die afstemming wordt momenteel gefinaliseerd. Het finale verdelingsplan wordt nog dit jaar aan de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement voorgesteld.

1.5. Duurzaam en inclusief

Bij alle ontwikkelingen zijn duurzaamheid en inclusiviteit basisvoorwaarden (slide 10). Los daarvan wil minister Zuhail Demir deze beide aspecten versterken. In 2021 zet ze daarom in op:

- Het uitwerken van een duurzaamheidsplan en het overleg met de mobiliteitspartners om de duurzame bereikbaarheid van belevingen in Vlaanderen te bevorderen.
- De opmaak van een groeiplan voor de sociaal-toeristische bemiddelingskantoren en een onderzoek naar andere mogelijkheden om mensen die een drempel ondervinden, toe te leiden naar het juiste aanbod.
- Het herzien van de samenwerking met het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen en het opzetten van een digitaal platform dat als basis zal dienen voor het verspreiden van de toegankelijkheidsinformatie via verschillende kanalen.
- Het in kaart brengen van de behoeften en drempels die jongeren ervaren om Vlaanderen te bezoeken, in overleg met de minister, bevoegd voor Jeugd. Ook de vele organisaties in deze sector worden verder ondersteund. Deze zomer maakte de Vlaamse Regering 28,45 miljoen euro vrij om het sociaal toerisme en jeugdtoerisme te ondersteunen. Daarvan is op dit moment nog 4 miljoen euro beschikbaar. Dat bedrag wordt volledig gebruikt voor een nieuwe steunronde voor de zorg- en jeugdverblijven.

1.6. Evenementen

Minister Zuhail Demir wil ook even stilstaan bij de evenementensector. Vlaanderen is een evenementenregio (slide 11). Het verbaast dan ook niemand dat dit een

bloeiende economische sector is. De sector is echter bijzonder zwaar getroffen door corona. Daarom is het goed dat de Vlaamse Regering vorige vrijdag (13 november 2020) het Vlaamse beschermingsmechanisme heeft uitgebreid naar een derde categorie van bedrijven die grotere steun kunnen krijgen.

De voorbije maanden werden door Event Flanders – een samenwerkingsverband tussen Toerisme Vlaanderen, Sport Vlaanderen en het Departement CJM – in nauw overleg met de sector zelf en met de expertise van de Karel De Grote Hogeschool en met de virologen, instrumenten uitgewerkt die het coronaproof karakter van events screenen. Het gaat om het COVID Event Risk Model (CERM) en het COVID Infrastructure Risk Model (CIRM). Het CERM werd uiteindelijk de standaard voor evenementen in België, en er is ook buitenlandse belangstelling voor. Voor de ontwikkeling van het CERM ontving Toerisme Vlaanderen vorige week nog de Marketing Award van de internationale congres- en conventieassociatie.

Ook in de toekomst krijgt de evenementensector ondersteuning. Zo zijn er in 2021 een reeks topevenementen die door Event Flanders ondersteund worden: de World's 50 Best Restaurants Awards, de World Choir Games, het WK Wielrennen op de weg en het WK Veldrijden. De European Open en de kunstentriënnale in Brugge en Kortrijk krijgen ondersteuning van Event Flanders bij het opschalen van hun evenement. In totaal investeert Event Flanders volgend jaar rechtstreeks 7,2 miljoen euro in evenementen.

De minister onderzoekt verder hoe ze de Vlaamse festivalorganisatoren kan ondersteunen om de zomerfestivals coronaproof te organiseren als die kunnen plaatsvinden. De ontwikkelingen op vlak van vaccins zijn hoopvol. Het is belangrijk om festivalorganisatoren te ondersteunen met testing. Alles hangt natuurlijk af van het virus, maar dat belet niet dat Event Flanders al uitzoekt hoe de sector ondersteund kan worden.

1.7. Continuïteit dienstverlening

Tegelijk moet het agentschap Toerisme Vlaanderen ook gewoon blijven functioneren (slide 11), geeft de minister aan. Veel hangt hierbij af van de evolutie van de coronacrisis. Zowel bij ons als in de buurlanden en herkomstmarkten verandert de situatie voortdurend. Daarom moeten de plannen continu geëvalueerd en bijgesteld worden. Meer dan ooit moet het agentschap Toerisme Vlaanderen zich flexibel opstellen: inhoudelijk, financieel en organisatorisch (slide 12). In plaats van ontwikkeling en marketing werd crisisbeheersing een kerntaak van het agentschap. De focus verschoof ook van buitenlandpromotie naar binnenlandpromotie. De evolutie van de crisis eiste dat er continu geschakeld moest worden.

De budgettaire middelen werden ook verschoven. Eerst van buitenlandpromotie naar binnenlandpromotie, maar ook – door middel van een begrotingsruiter – tussen begrotingsjaren. De bedoeling is de om beschikbare middelen in te zetten waar en wanneer dit echt nodig en nuttig is.

Nieuwe samenwerkingen werden uitgebouwd. De minister denkt daarbij niet alleen aan het samenwerkingsverband Vlaanderen Vakantieland 2.0, maar ook aan bijvoorbeeld de samenwerking met de evenementensector, de festivalorganisatoren en de virologen.

Toerisme Vlaanderen ondergaat volgend jaar een interne reorganisatie. Op korte termijn is dat een zware inspanning, maar op langere termijn moet dat toelaten om de uitdagingen van de komende maanden en jaren beter aan te kunnen pakken. De uitdagingen zijn gigantisch. Alle studies wijzen erop dat de toeristische sector pas vanaf 2024 opnieuw zal herleven. De komende jaren staat men voor een hele grote opdracht. Ze hoopt dat samen met Toerisme Vlaanderen tot een

goed einde te brengen voor de toeristische sector. Die kijkt ernaar uit om op een fijne gastvrije manier de buitenlandse toerist te kunnen ontvangen.

1.8. Evaluatie decretaal kader

Voor een overheidsdienst begint alles bij de regelgeving (slide 13). De voorbije maanden werd een evaluatie van het decretale kader uitgevoerd. Minister Zuhal Demir zal die evaluatie ook eerstdaags voorstellen in deze commissie. Begin volgend jaar plant ze een ontwerp tot aanpassing van het logiesdecreet in het Vlaams Parlement. Ze blijft daarbij streven naar administratieve eenvoud en maximale ruimte voor creatief en innovatief ondernemen in deze sector, terwijl ze tegelijkertijd de kwaliteit voor de bezoekers garandeert. Ook het Toerisme voor Allen-decreet wordt vervangen op basis van de actuele noden van de sector. Voor het onderdeel jeugd gebeurt dit in samenwerking met de minister bevoegd voor Jeugd. Minister Zuhal Demir streeft ernaar het nieuwe decretale kader, samen met de nodige uitvoeringsbesluiten, afgewerkt te hebben tegen het voorjaar van 2021.

De regelgeving is belangrijk, maar haar eerste hoofdbekommernis daarnaast is alert te blijven en de situatie in binnen- en buitenland goed op te volgen zodat men snel kan schakelen. Dat betekent ook dat men niet alleen klaar moet zijn met een aantal promotiecampagnes, maar ook inhoudelijk. Er moeten allerhande projecten die naar voren zijn geschoven, verder uitgerold worden zodra de crisis onder controle is, maar dat verhindert de herziening van de decreten niet.

1.9. Kennis en expertise

Het agentschap Toerisme Vlaanderen werkt verder aan het opbouwen en delen van kennis en expertise (slide 14). De laatste maanden is meer dan ooit gebleken hoe belangrijk kennis is om de crisis in kaart te kunnen brengen. Het onderzoeksprogramma van Toerisme Vlaanderen wordt voortgezet en meer dan ooit ontsloten naar allen die er baat bij kunnen hebben. In 2021 ligt de focus op het opzetten van het toeristische kennisnetwerk, het verder uitwerken van het meetkader van florierende bestemmingen en een aantal onderzoeken, waaronder de studie naar de reputatie van Vlaanderen en zijn deelbestemmingen en de studie naar de impact van de zee- en riviercruises.

Gewapend zijn met de juiste kennis en vaardigheden en goede werkomstandigheden dragen daartoe bij. In 2021 bekijkt het overlegplatform onderwijs en de sector samen met onderwijs hoe er kan worden ingespeeld op de noden van de sector. Aangepaste toerismeopleidingen verhogen zowel de kwaliteit in de sector als de arbeidsmarktmogelijkheden van de leerlingen en studenten.

Daarnaast krijgen kampeerondernemers die de toeristische kampeerbeleving op hun terrein aanzienlijk willen verhogen, ondersteuning via een begeleidingstraject. Volgend jaar is daarvoor bijna 8 miljoen euro voorzien.

1.10. 2021 cruciaal

2021 kondigt zich voor de toeristische sector als een cruciaal jaar aan. Met uitzicht op het einde van de coronacrisis, zal het agentschap Toerisme Vlaanderen meer dan ooit een ondersteunende rol moeten opnemen om de sector uit de put te helpen tillen. De uitdaging is immens, maar de minister is ervan overtuigd dat we zullen slagen. Vlaanderen heeft veel troeven, er zijn veel parels waarin geïnvesteerd wordt. Met de nodige veerkracht in de sector lukt het om opnieuw in de internationale arena te staan.

2. Vragen van de leden

2.1. Interventie van Cathy Coudyser

Cathy Coudyser stelt dat de inspanningen van de minister voor de toeristische sector in deze periode ongezien zijn, net zoals de extra middelen om na de crisis opnieuw een bloeiende sector te hebben.

Ze wijst op de grote impact van het coronavirus op de toeristische sector, die nog lang zal duren. Het wegblijven van buitenlandse toeristen is dramatisch, in het bijzonder voor de kunststeden, de Westhoek en de internationale congressen en evenementen. De Vlaamse Regering heeft onmiddellijk in een pakket aan steunmaatregelen voorzien en er worden nog altijd bijkomende maatregelen genomen om de hele sector door de crisis te loodsen. Toerisme Vlaanderen zette meteen alle beschikbare middelen in om te kiezen voor het binnenlandse toerisme, ook dankzij een goede samenwerking met de provinciale toeristische diensten. Zo kon er afgelopen zomer een beetje goedgemaakt worden, vooral aan de kust en in de groene regio's. Die enkele maanden hebben echter het verlies van de eerste lockdown en de tweede semilockdown niet gecompenseerd. Bij velen weegt de onzekerheid zwaar door. Maar volgens Cathy Coudyser worden de inspanningen wel geapprecieerd; de app YouFlanders en de druktebarometer hebben ervoor gezorgd dat alle Vlamingen in de zomer zoveel mogelijk vakantie in eigen land op een zo veilig mogelijke manier konden beleven. Men moet zoveel mogelijk ondersteuning geven aan de toeristische ondernemers en blijven samenwerken met alle stakeholders.

Voor Cathy Coudyser moet men de promotie van Vlaanderen laten afhangen van de evolutie van het virus. Men moet in elk geval de reputatie van Vlaanderen in het buitenland hoog houden. Zodra het kan, moet men gericht aan binnenlandse promotie doen en later opnieuw focussen op de buurlanden en de Europese markt. Er staan heel wat concrete promotieacties klaar om uitgerold te worden. Ze vraagt de minister om meer info over het format van het programma 'Vlaanderen Vakantieland'.

Ondertussen wordt er verder gefocust op de troeven van Vlaanderen en wordt het herstel voorbereid door gerichte investeringen, om na de crisis een mooi aanbod te hebben. Er zijn nog nooit zoveel extra middelen geïnvesteerd, aldus Cathy Coudyser, telkens in samenwerking met de private sector. Ze vraagt hoe de mogelijke andere investeringsprojecten, ter waarde van 50 miljoen euro gedetecteerd werden, aan welke voorwaarden ze moeten voldoen en volgens welke criteria de selectie gebeurt.

Cathy Coudyser vraagt welke mogelijke private partners de minister ziet voor het Vlaams Culinaire Centrum en of er hiervoor al een locatie en een verdere invulling zijn. Ook wil ze weten ze hoe de nieuwe verhaallijnen, zoals 'Vlaanderen natuurlijk', concreet ingevuld zullen worden.

De spreker stelt dat er terecht veel aandacht is voor het congresstoerisme. Ze vraagt naar een stand van zaken van het keurmerk 'Flanders Heritage'. Het hybride congresseren zal ook na de coronacrisis blijven bestaan en ze vraagt hoe men daar verder op zal inzetten, zodat Vlaanderen ook daar een voortrekker kan zijn.

De topevenementen die gepland waren in 2020, zijn wegens de coronacrisis noodgedwongen verhuisd naar 2021. Ondertussen zijn er ook een aantal nieuwe topevenementen toegevoegd zoals EU Open. Event Flanders geeft sinds vorig jaar bijkomende aandacht aan belangrijke evenementen in Vlaanderen die potentieel hebben om uit te groeien tot topevenement. Cathy Coudyser vraagt hoe Event Flanders specifiek de kunsttriënnale Brugge-Kortrijk ondersteunt en hoe die twee

steden zullen samenwerken om naar één topevenement te evolueren, en of er nog andere projecten zijn die in de toekomst vorm kunnen krijgen via Event Flanders.

De ontwikkeling van de CERM- en van de CIRM-tool is heel belangrijk om evenementen veilig te laten plaatsvinden. Vlaanderen heeft daar goed op ingespeeld, aldus Cathy Coudyser. Ze vraagt zich af hoe men de zomerfestivals zo coronaproof mogelijk zal kunnen organiseren. Dat is niet alleen belangrijk voor de sector zelf, maar ook voor de uitstraling van de Vlaamse toeristische sector.

Cathy Coudyser vindt het goed dat men van de crisisperiode gebruikmaakt om Toerisme Vlaanderen te reorganiseren en verder in te zetten op kennis en onderzoek. Ze vraagt naar het doel van de interne reorganisatie. Heeft dit te maken met andere zaken waarop men tijdens de coronacrisis moet inspelen of was dat eerder al aan de orde? Ze wil ook weten of de herinrichting van het kantoor in Brussel nog altijd op de agenda staat.

Het lopende onderzoek bij de meeting- en congresassociaties wordt afgewerkt. Wat is de stand van zaken, tegen wanneer wordt dit onderzoek opgeleverd en wat wil men te weten komen? Ze vraagt ook hoe het parlement betrokken kan worden bij de resultaten van verschillende onderzoeken, zoals het onderzoek naar de reputatie van Vlaanderen of naar het belang van zee- en riviercruises.

Cathy Coudyser wijst erop dat, als men de kwaliteit van de toeristische ondernemers en het personeel nog verder wil verhogen, de link met het onderwijs snel gemaakt is. Het is goed om met het overlegplatform onderwijs en toerisme te kijken hoe men de opleidingen nog meer kan afstemmen op de noden in de toeristische sector.

Het begeleidingstraject voor de toeristische kampeerbeleving is al gestart in 2020. In 2021 zouden vijf toeristische kampeerbedrijven dat traject afgerond hebben. Cathy Coudyser vraagt hoe men daarop kon intekenen, of die vragen van onderuit gekomen zijn, hoe die bedrijven geselecteerd zijn en of ze verspreid liggen over de verschillende provincies. Zal er een vervolg op komen, zodat nog meer kampeerbedrijven kunnen intekenen, of zal men de expertise van die vijf bedrijven toepassen op andere kampeerbedrijven?

De 'touchpoints', plaatsen waar de internationale bezoeker in contact komt met toeristische ondernemers, zijn heel belangrijk. Bij een eerste contact met een regio is het cruciaal om onmiddellijk een goed gevoel naar boven te brengen, stelt Cathy Coudyser. Ze vraagt minister Zuhal Demir om het ondersteunende van die 'touchpoints' concreter toe te lichten en of er al zaken toe ondernomen zijn.

Toerisme voor Allen was ook in de beleidsnota al een van de grote prioriteiten. Volgens Cathy Coudyser legt de minister heel duidelijke ambities op tafel. Ook de aandacht voor kinderen en jongeren is een goede stap vooruit. Jonge toeristen zijn ook belangrijk als opiniemakers en komen vaak later terug naar Vlaanderen. Er was een aantal jaren geleden al een inhaalbeweging op het vlak van infrastructuur voor jeugdlogies. Ze vraagt zich af of daar nog bijkomende inspanningen moeten plaatsvinden en hoe men die ondersteuning precies moet zien. Ze vraagt minister Zuhal Demir ook welke projecten nog lopen rond familievriendelijkheid. Bestaat er een benchmark waaruit blijkt hoe Vlaanderen op het vlak van familievriendelijkheid scoort tegenover vergelijkbare regio's?

Cathy Coudyser kijkt al uit naar de evaluatie van de decreten en de nodige aanpassingen daaraan. Dat zal wellicht vanuit het parlement de focus zijn in de eerste helft van het volgende jaar.

2.2. Interventie van Maarten De Veuster

Maarten De Veuster vraagt in welke mate het huidige actieplan mobiliteit en bereikbaarheid gerealiseerd werd en wat men in 2021 mag verwachten.

Hij merkt op dat de prioriteit van de minister is om in 2021 de toeristische sector weer op de rails te krijgen. Een belangrijk onderdeel van deze sector zijn de Vlaamse reisagenten en touroperators. Hoewel minister Zuhal Demir niet bevoegd is voor een aantal broodnodige zaken voor die mensen, vraagt Maarten De Veuster haar toch om haar invloed in te zetten bij haar federale en Europese collega's om die mensen te helpen en te ondersteunen.

2.3. Interventie van Kristof Slagmulder

Kristof Slagmulder haalt aan dat de toeristische sector een donkere periode doormaakt en in de volgende maanden nog heel wat moeilijkheden zal kennen. Door corona is een toerismebeleid voeren dan ook niet evident. Het is positief dat de Vlaamse Regering bijkomend 150 miljoen euro investeert voor de relance van de toeristische sector.

De spreker vraagt wie er betrokken was bij het overleg dat georganiseerd werd na de overgangsperiode voor het Logiesdecreet, en welke de voornaamste bezorgdheden waren van de logiessector. Zal de coronacrisis een impact hebben op de wijziging van het Logiesdecreet? Hij vraagt ook welke actuele noden minister Zuhal Demir voor de jeugdsector ziet in de context van het Toerisme voor Allendecreet.

Kristof Slagmulder mist in de toelichting van de minister een structureel actieplan voor de kunststeden, die misschien pas naar een volledig herstel gaan in 2024. Hij vraagt welke perspectieven ze de kunststeden nog kan bieden, en of ze al met de betrokken partijen aan tafel gezeten heeft. Hij suggereert dat de kunststeden een actieplan op maat zouden voorbereiden, dat dan geëvalueerd en ondersteund zou worden door Toerisme Vlaanderen.

In de YouFlanders-applicatie ziet Kristof Slagmulder veel potentieel om tegen relatief lage kosten mensen via technologie naar onderbelichte Vlaamse parels te lokken. Hij wil weten in welke mate de minister deze app zal inzetten voor het toeristische herstel en of YouFlanders zich in de toekomst ook zal richten op het buitenlandse toerisme, door de app ook te voorzien in andere talen.

Het grensoverschrijdende aspect van het toerisme in België is sterk afgenomen door de coronacrisis, aldus Kristof Slagmulder, en het blijft noodzakelijk om in te zetten op binnenlands toerisme. Maar het is belangrijk te kijken naar de mogelijkheden voor buitenlandse toeristen in de nabije toekomst; de buurlanden zullen daarin een prioritaire rol moeten spelen. Vlaanderen moet voor hen het voortouw nemen om de buurlanden en bepaalde regio's samen te brengen en een gemeenschappelijke visie op grensoverschrijdend toerisme uit te werken.

Hij haalt aan dat de kustreddingsdiensten jaarlijks een budget van 120.000 euro ontvangen. De minister had in de zomer van 2020 gezegd dat er een bijkomende financiering van 250.000 euro zou komen via Toerisme Vlaanderen en dat er naar meer structurele ondersteuning gekeken zou worden. Kristof Slagmulder vraagt of er voor de zomer van 2021 ook nood is aan extra middelen en of er daarover al overlegd is met de Federale Regering. Heeft de minister ondertussen van de kustreddingsdiensten al een interne evaluatie van het voorbije seizoen ontvangen en wat was het resultaat daarvan?

De spreker verwijst naar het belevingsproject dat Toerisme Vlaanderen en Brussels Airport in 2018 op de nationale luchthaven lanceerden om Vlaanderen als

toeristische bestemming in de kijker te zetten. Hij vraagt of de minister hierin zal blijven investeren, nu er zo goed als geen toeristen zijn. Zal dit project, wanneer de situatie verbetert, verlengd worden en uitgebreid naar andere partners?

Kristof Slagmulder polst naar het initiatief Buitengewoon Kamperen in de zomer van 2020: blijft dit eenmalig of zal het, al dan niet in gewijzigde vorm, voortgezet worden? De zomer van 2021 zal er immers wellicht hetzelfde uitzien.

Hij dringt erop aan om het geplande overleg tussen de toeristische sector en het onderwijs waarbij ingegaan wordt op de noden van de sector, niet te lang te laten aanslepen. Er is vooral op secundair niveau dringend behoefte aan een hervorming van de opleiding van toeristisch professioneel personeel.

Tot slot roept Kristof Slagmulder de minister op om, zodra het weer mogelijk wordt, een initiatief te nemen om het carnavalsgebeuren te promoten op toeristisch vlak, zeker in Aalst. Voor hem verdient die Vlaamse traditie dan ook enige aandacht in de toeristische promotie.

2.4. Interventie van Carmen Ryheul

Carmen Ryheul haalt aan dat er in 2021 ook aandacht besteed wordt aan het herdenkingstoerisme van de Eerste Wereldoorlog via de verdere promotie van het project Feniks. Het herdenkingstoerisme is sterk internationaal georiënteerd en in normale omstandigheden bezoeken jaarlijks duizenden mensen uit onder andere Frankrijk, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk hiervoor Vlaanderen. 2020 belooft een rampjaar te worden voor het herdenkingstoerisme en men moet er alles aan doen om te verhinderen dat 2021 en 2022 dat ook worden. Naast de bedreiging door de coronacrisis valt ook de impact van de brexit af te wachten; bovendien is er door de stopzetting van de veerboot tussen Zeebrugge en Hull ook een belangrijke link met het Verenigd Koninkrijk verloren gegaan. Ze vraagt of minister Zuhal Demir bereid is tot een extra inspanning om het voortbestaan van een actieve herdenkingscultuur te bevorderen en welke maatregelen nog genomen kunnen worden.

Ondanks de relatief gunstige zomer kijkt de West-Vlaamse logiessector met grote bezorgdheid naar de herfst en de winter en vraagt nieuwe maatregelen. Met de tweede lockdown is deze oproep nog dringender geworden. Velen zitten door hun reserves en kunnen geen tweede sluiting aan. Wordt er een actieplan voorbereid om de geleidelijke heropening van de logiessector te ondersteunen? Heeft de minister hiervoor al overleg gepleegd met het federale niveau om te kijken wat nog meer kan worden gedaan?

De koepel van de onafhankelijke jeugdverblijven en hostels Kojeva schreef een open brief. Dankzij de uiterst noodzakelijke steunmaatregelen die hun tijdens de eerste lockdown werden toegekend, was een doorstart mogelijk, maar nu is de koepel enorm bezorgd over de periode na de succesvolle zomer. De coronamaatregelen en vooral de beslissingen waarbij de secundaire scholen niet op meerdaagse uitstap mogen gaan, en sport-, jeugd- en kadervormingskampen niet meer kunnen plaatsvinden, baart de koepel zorgen. Ze vraagt blijvende ondersteuning tot de crisis achter de rug is. De minister heeft gezegd dat ze het jeugdtoerisme blijvend zal ondersteunen. Carmen Ryheul gaat er dus van uit dat ze ook aan die oproep gehoor zal geven. Hoe zal de minister dat doen? Kan ze garanderen dat de nodige ondersteuning en aandacht wordt gegeven aan de volledige sector tot het einde van de coronacrisis? Plant de minister nog aanvullende maatregelen de komende maanden?

2.5. Interventie van Karin Brouwers

Karin Brouwers begint met het feit dat de kunststeden zwaar getroffen zijn. Sommige bronnen gewagen zelfs pas van een volledig herstel in 2024. Op een schriftelijke vraag van Martine Fournier (*Schriftelijke Vragen* VI.Parl. 2020-21, nr. 39, aan minister Zuhal Demir) heeft de minister geantwoord dat ze bijkomende steunmaatregelen zal nemen. Het parlementslid dankt de minister voor de inspanningen die geleverd zijn voor de toeristische sector, zeker de non-profit die werd geholpen door het noodfonds. Toch blijft ze nog wat op haar honger zitten. Ze merkt dat nu al aan relance wordt gedacht, terwijl er nog heel veel noden zijn om de crisis te overleven. De minister heeft bijkomende en gerichte steunmaatregelen beloofd. De BBT werd natuurlijk geschreven op een ogenblik dat iedereen aan relance aan het denken was en niet aan een tweede lockdown. Welke aanvullende maatregelen zal de minister op korte termijn kunnen nemen om te vermijden dat de toeristische sector in Vlaanderen failliet gaat en er geen basisinfrastructuur meer overblijft om een relancebeleid te voeren? Ze hoopt dat er in Vlaanderen geen kaalslag ontstaat zoals in Spanje.

Toerisme Vlaanderen moet buitenlandse toeristen naar Vlaanderen lokken, vooral uit de buurlanden. De provinciale diensten stimuleren het binnenlandse toerisme. Die bevoegdheidsverdeling is niet evident in coronatijden wanneer het buitenlandse toerisme zo goed als onbestaande is. In de zomer heeft Toerisme Vlaanderen zeer goed samengewerkt met de provincies om het binnenlandse toerisme te promoten. Wordt er verder op die manier met de provincies samengewerkt het komende halfjaar?

Karin Brouwers heeft een vraag over de 150 miljoen euro voor een relancebeleid. 84 miljoen euro zou worden voorzien voor de realisatie van een nieuw multifunctioneel congrescentrum in Antwerpen. Waarover gaat dit? Gaat het nog over de Elisabethzaal? Zal er voor de 50 miljoen euro voor projecten een projectoproep worden georganiseerd? Wie zou kunnen deelnemen? Zijn er duidelijke criteria? Komt er voldoende geografische spreiding? Ze hoopt dat rekening zal worden gehouden met de bijzonder precaire situatie van de toeristische sector in de kunststeden om die bijkomende relancemiddelen daar te investeren.

Wat is het standpunt van de minister over de invoering van de coronabarometer? Het lijkt haar een belangrijke houvast die perspectief zou kunnen bieden voor ondernemers en toeristen. Nu heerst er een nefast 'stop-and-go'-beleid. Dringt de minister nog aan op die barometer of hoeft die er voor haar niet meer te komen?

Overweegt de minister om naar analogie met het onderwijs gebruik te maken van coronasneltesten ten behoeve van de toeristische sector, specifiek voor de evenementen en congressen? Heeft de minister al meer zicht op de wijze waarop de aan ons land toegekende EU-middelen zullen en kunnen worden aangewend voor de ontwikkeling van het toerisme in Vlaanderen? Wordt daar al over gesproken met de collega's van de andere gewesten en het federale niveau?

Heeft de minister een concreet plan om de verduurzaming van de Vlaamse toeristische sector aan te pakken? Er kunnen misschien middelen uit de Green Deal komen. Welke initiatieven wil de minister in dat kader ontwikkelen? Een soortgelijke vraag kan gesteld worden over de digitale agenda voor de toeristische sector, want zowel verduurzaming als digitalisering worden twee belangrijke invalshoeken om de weerbaarheid van de toeristische sector tegen crisissen te verhogen.

Het MICE-toerisme ziet de minister als een van de speerpunten in haar relancebeleid. Denkt de minister dat MICE-toerisme na corona in dezelfde mate zal herneemen en groeien, en dat investeren in bijkomende congresinfrastructuur nog zinvol zal zijn? Dat blijft immers gericht op een buitenlands publiek uit sectoren die nu

alternatieven hebben ontdekt en die de komende jaren zwaar moeten besparen. Ook de duurzaamheidsreflex bij bedrijven, zoals minder vliegreizen, zal allicht een impact hebben. Misschien zijn er mogelijkheden om de Vlaamse audiovisuele sector te betrekken. Wordt de mogelijkheid tot hybride congresinfrastructuur ook onderzocht?

Vanuit de eventsector werd door 'Sound of Silence' het voorstel gedaan om een Vlaamse eventmeester aan te stellen die de diversiteit in de sector en de noden in kaart zou moeten brengen, en als spreekbuis van de sector een 'go-between' kan zijn tussen de sector en de overheid. Is de minister dat idee genegen omdat de eventsector buiten de uitgewerkte steunmaatregelen viel? Wat is het standpunt van de minister hierover?

Wanneer zal er duidelijkheid zijn over de nieuwe thematische verhaallijnen, een interessante nieuwigheid volgens Karin Brouwers, die in aanmerking kunnen komen voor ondersteuning van Toerisme Vlaanderen? Intellectueel erfgoed is wel een interessante piste. Aan welke concrete initiatieven denkt de minister? Wordt hiervoor samengewerkt met de universiteiten die ook over heel wat erfgoed beschikken? Ze verwijst naar het project Knal! in Leuven, een stadsfestival rond de bigbangtheorie van professor Georges Lemaître met tentoonstellingen, lezingen, muziek enzovoort. Kunnen dergelijke projecten gesteund worden in het kader van de verhaallijn intellectueel erfgoed?

Heel wat collega's van de minister starten in 2021 met de voorbereiding van het Belgische EU-voorzitterschap in de eerste helft van 2024. Welke thema's wil de minister als voorzitter van de Europese Raad Toerisme op de agenda zetten? Heeft de minister hierover al overleg gepleegd met de bewindslieden van de andere gewesten?

Karin Brouwers kijkt uit naar het evaluatierapport van het Logiesdecreet dat zal worden besproken samen met de evaluaties van de decreten met betrekking tot jeugdtoerisme en jeugdverblijven. Zij vraagt om dat goed op elkaar af te stemmen zodat het nieuwe decretale kader beantwoordt aan de noden van de jeugdsector. Zo moet er zeker voldoende ondersteuning blijven voor de basiscategorie van jeugdverblijven van lokale jeugdverenigingen. Zij vormen immers een onmisbare schakel in het succes van het lokale jeugdwerk.

Karin Brouwers heeft al iets opgevangen over de hervorming van het agentschap en suggereert om daar later in de commissie op door te gaan met de administrateur-generaal. Kan de minister nu al zeggen waarop dit slaat en wat de huidige inzichten zijn?

2.6. Interventie van Vera Jans

Vera Jans heeft vragen over het sociaal toerisme, waarvan het belang volgens haar in de toekomst zal toenemen. Tijdens het uitwerken van de uitvoeringsbesluiten van het decreet Iedereen verdient vakantie is men gestoten op een aantal pijnpunten die de uitvoerbaarheid in het gedrang hebben gebracht. De minister heeft in de commissie aangekondigd dat zij een nieuw decreet naar voren zou schuiven tegen midden 2021. Komen er in afwachting daarvan nog uitvoeringsbesluiten of wacht de minister met de volledige uitvoering tot het nieuwe decreet er is, wetende dat het een belangrijk en ambitieus decreet is waarvoor zij bijkomende middelen heeft voorzien?

In het verlengde van die vraag kijkt *Vera Jans* terug naar het decreet Toerisme voor Allen. Dat wordt een beetje uitgekleeft, want het Logiesdecreet en het decreet Iedereen verdient vakantie maken het toepassingsgebied ervan bijzonder klein. Zal de minister dat overhouden als een apart decreet of is het zinvoller om de

resterende bepalingen van dat decreet te integreren in het decreet Iedereen verdient vakantie of eventueel in het nieuwe decreet Jeugdtoerisme dat wordt voorbereid door minister Benjamin Dalle?

2.7. Interventie van Martine Fournier

Martine Fournier heeft een vraag over een voorstel van de minister, namelijk een voordeelpas rechtstreeks voor de individuele consument, specifiek gericht op de Britse markt, een soort 'Welcome back to Flanders Fields'-pas. Deze pas zal talrijke kortingen aanbieden op culturele activiteiten aan reizigers die de brede regio bezoeken en zou beschikbaar zijn vanaf begin januari 2021 tot 30 april 2021. De regio Westhoek wordt zwaar getroffen door het wegvallen van de Britse toeristen en daarbij komt ook de naderende brexit die waarschijnlijk een zeer zware impact zal hebben op deze streek en bij uitbreiding de hele provincie West-Vlaanderen. Wanneer komt er duidelijkheid over deze voordeelpas? Wordt bij de lancering ervan rekening gehouden met de effecten van de brexit en het wegvallen van de ferryverbinding Zeebrugge-Hull? Zijn nog bijkomende initiatieven mogelijk om deze regio opnieuw op de kaart te zetten?

2.8. Interventie van Jeremie Vaneekhout

In een overleg dat hij had met Westtoer waren er twee dingen die *Jeremie Vaneekhout* troffen, namelijk enerzijds de gigantische impact van corona op Vlaanderen, met als gevolg sociale en economische drama's en mogelijk structurele gevolgen, en anderzijds de enorme wendbaarheid en creativiteit in de sector. Er wordt nu al nagedacht over hoe de sector zich moet heruitvinden na de crisis. Het is de rol van de overheid om de sector levendig te houden. Men kan niet alle schade opvangen, maar men moet zorgen dat in de sector in de breedte alles wat rendabel en economisch leefbaar is, blijft bestaan. Daarnaast moet men een extra focus leggen op alles wat een maatschappelijk belangrijke rol heeft, zoals toerisme voor allen en het jeugdtoerisme. Hij ondersteunt de oproep van de andere fracties om de focus op dat toerisme te behouden.

Volgens de spreker kan de coronacrisis een kans zijn omdat ze ook iets blootlegt op het gebied van toerisme, namelijk de gigantische afhankelijkheid van internationale stromen van toeristen en de dreiging voor die sector om van de ene dag op de andere volledig stil te vallen. Nu is er een semilockdown, waarbij ook het binnenlandse toerisme zeer moeilijk is, maar hopelijk zal er de komende maanden wat meer mogelijk zijn voor het nabijheidstoerisme. *Jeremie Vaneekhout* apprecieert het dat de minister de focus legt op de duurzaamheid en de nabijheid. Tegelijkertijd moet men voor de toekomst de les trekken dat een extra focus daarop nodig is, zonder de internationale ambitie helemaal los te laten. Binnenlands toerisme is in de eerste plaats de opdracht van de provincies, maar gezien het stijgende belang daarvan mag de minister de coördinerende rol die ze daarin heeft opgenomen, gerust behouden en in goed overleg met de provincies blijven samenwerken.

Een tweede focus legt *Jeremie Vaneekhout* op het jeugdtoerisme. Zelf heeft hij een aantal alarmkreten ontvangen van koepelorganisaties van de gesubsidieerde en de niet-gesubsidieerde sector. Het is tijd om ervoor te zorgen dat die sector die in een zeer precaire economische situatie zit, na nieuwjaar überhaupt nog bestaat. Er moet een specifiek relanceplan uitgewerkt worden om die sector levendig te houden, al is het maar omdat die ervoor zorgt dat de kinderen en jongeren onvergetelijke herinneringen hebben die onmisbaar zijn, ook in coronatijd.

16 miljoen euro uit het relancefonds staat ter beschikking voor onder andere een nieuw centrum van de Ronde van Vlaanderen. Ligt er al een concreet plan op tafel?

Komt het aan de huidige aankomstlijn in Oudenaarde of is ook Geraardsbergen nog in de running?

Men voorziet 84 miljoen euro voor een Antwerps congrescentrum. Het parlementslid stelt zich de vraag of dit verdedigbaar en verantwoordbaar is. Is de economische rendabiliteit te verantwoorden met het oog op de komende jaren? De luchtvaartsector gaat er zelf van uit dat die tot 2024 niet zal herstellen. Hij stelt zich ook maatschappelijk fundamentele vragen bij dat bedrag van 84 miljoen euro. Dat staat gelijk aan het volledige noodfonds voor jeugd, cultuur en sport dat aan de lokale besturen is gegeven en meer dan de helft van het investeringsbudget uit het relancefonds voor fietsinfrastructuur. Jeremie Vaneeckhout laat zich graag overtuigen als daar een onderbouwd plan tegenover staat, maar op dit moment vindt hij dit onverdedigbaar. Dat grote bedrag staat volgens hem op gespannen voet met een aantal andere maatschappelijke noden, zoals welzijnsinfrastructuur, mobiliteitsinfrastructuur of sociale woningen. Hij vraagt de minister om er iets meer inzicht in te geven. Als de minister hem niet kan overtuigen, is dat voor hem een reden om zich te verzetten tegen wat voorligt.

2.9. Interventie van Bart Tommelein

Bart Tommelein vindt het logisch dat de BBT voor 2021 hoofdzakelijk inspeelt op de kortetermijneffecten van de coronacrisis. De sector heeft duidelijk nood aan steun. Hij vindt het goed dat de minister oog heeft voor relance. Een voorbeeld daarvan is de 150 miljoen euro voor bijkomende investeringen voor de toeristische sector, een bedrag dat nog niet zichtbaar is in de begroting. Uiteraard is een kortetermijnoplossing noodzakelijk, anders dreigen vele toeristische ondernemingen kopje onder te gaan. Hij roept op om doordacht om te gaan met die middelen en fijnmazig te kijken waar deze kunnen worden ingezet. Ook de hele toeristische toeleveringssector kampt met problemen, onder meer de horeca-uitbaters en ondernemers die indirect leven van toerisme, zoals toeleveringsbedrijven en de middenstand die praktisch volledig gericht zijn op inkomsten uit toeristische activiteiten. Die worden nogal gemakkelijk over het hoofd gezien.

Bart Tommelein vindt het nodig dat er op langere termijn postcorona gedacht wordt en hij mist hiertoe wel een beetje de aanzet. De toeristische sector zal nog jaren schade ondervinden van de coronacrisis. Het is misschien nodig om eerder gemaakte plannen en beleidsideeën te evalueren op hun werkbaarheid. Focussen op grote evenementen kan een hefboom zijn, maar wat als die opnieuw niet kunnen doorgaan?

Het inzetten op jongeren als toeristen van de toekomst is een interessant punt, aldus Bart Tommelein. Vlaanderen heeft genoeg troeven om jongeren te verleiden: er is de promotie en omkadering van Belgische muziekfestivals en grote steden zijn creatieve broeinesten op het vlak van muziek, mode en jongerencultuur. Die troeven moeten worden meegenomen in het ontwikkelen van een aantrekkelijk imago van Vlaanderen bij buitenlandse jongeren. Ook het regelgevend kader voor jeugdtoerisme komt daarom zeker op tijd.

Bart Tommelein verwijst naar de toezegging om de strandreddingsdiensten (IKWV) structureel te ondersteunen met jaarlijks 250.000 euro. Het is echter nog altijd afwachten of ze er recht op zullen hebben. Hij vraagt de minister naar de stand van zaken en waarom die steun niet voorzien is in de begroting.

De spreker betreurt dat er niets te lezen is over het coronaproof maken van de toeristische sector op lange termijn. Het is raadzaam al na te denken over hoe men in de toekomst kan omgaan met periodes waarin men de toeristische sector volledig moet omgooien. Inzetten op evenementen is een risicovolle investering, want de kans bestaat dat een of meer prestigieuze evenementen die naar Vlaanderen

gehaald worden, zonder publiek moeten plaatsvinden. Hij haalt het event aan van het WK Veldrijden in Oostende.

In verband met de geplande herziening van het Logiesdecreet vraagt Bart Tommelein waar minister Demir wil bijsturen en op welke manier ze daarvoor wil samenwerken met het parlement.

Tot slot vraagt hij wat de minister bedoelt met een meetkader voor florerende bestemmingen. Hoe zal men dat in kaart brengen?

2.10. Interventie van Emmily Talpe

Emmily Talpe wijst op de grote klap voor de sector door COVID-19 en op de vele investeringen die mensen gedaan hebben om in het najaar alles opnieuw coronaproof op te starten. In het relanceplan van de minister is duidelijk dat die zo snel als het kan de sector weer naar een normaal niveau wil brengen.

Er is 100 miljoen euro bestemd voor de congres- en beursinfrastructuur. Maar heel veel mensen samenbrengen zal de komende maanden niet gebeuren. Er wordt verder volop ingezet op het digitale en men tracht een combinatie te maken van het kleinschalig fysieke met een uitgebreide digitale netwerking. Emmily Talpe vraagt hoe de minister die 100 miljoen euro ziet te combineren met de omslag naar het digitale.

Wat de 5 miljoen euro voor de versterking van de verhaallijnen betreft, gaat men er de beste projecten uit halen, aldus Emmily Talpe. Ze is het ermee eens om op kwaliteit te beoordelen, maar hoopt ook op een evenwichtige verdeling over Vlaanderen.

De spreker stelt dat het wel positief is dat de Vlamingen door corona hun eigen regio ontdekt hebben. Daar moet verder op ingezet worden. Toerisme Vlaanderen heeft zich ook heel snel aangepast aan de veranderde situatie, net als de ondernemers. Ze hoopt dat bij de heropstart er steeds nauw en gestructureerd overleg met de sector zal zijn. Het plattelandstoerisme heeft ook een grote boost gekregen en een aandachtspunt daar is de draagkracht van het platteland: de goede verstandhouding met de bewoners. Ze vraagt de minister om ook het platteland mee te nemen in verdere studies, zoals die al gebeurd zijn voor de kunststeden.

De internationale reputatie van Vlaanderen was al niet zo goed na de terroristische aanslagen, aldus Emmily Talpe. Men moet toch de vinger aan de pols houden en zorgen voor een positieve uitstraling. Toerisme Vlaanderen moet ook de grote kennisacties voortzetten. Maar nog belangrijker voor de spreker is om met die kennis concrete richtlijnen te ontwikkelen en die te delen met de sector en de lokale besturen. Ze vraagt de minister hoe dat in de praktijk zal gebeuren. Digitale tools lijken haar een belangrijk aandeel te hebben.

Voor Emmily Talpe is het een goede zaak dat er extra middelen zijn voor de jeugd- en zorgverblijven. Maar ook de grote vakantiewoningen en de private musea zullen veel steun nodig hebben om de volgende maanden te overleven. Men moet dus ook in de toeristische ondernemers investeren, niet alleen in de infrastructuur.

De spreker wijst op het belang van de transversale bevoegdheid. Men moet zeker de link leggen met Jeugd, met Mobiliteit, met Plattelandsbeleid en zorgen voor onderlinge versterking.

Belangrijk bij de promotie van Vlaanderen als fietsland bijvoorbeeld is de goede kwaliteit van de fietspaden.

Emmily Talpe is blij dat het herdenkingstoerisme in de Westhoek wordt voortgezet in 2021 met het project Feniks. Volgens haar kijken heel wat Britten ernaar uit om weer naar Vlaanderen te komen. Maar aangezien de brexit eraan komt, moet Toerisme Vlaanderen de toeristische ondernemers mee voorbereiden.

2.11. Interventie van Steve Vandenberghe

Steve Vandenberghe wijst op de impact van de coronacrisis op de toeristische sector. Men maakt zich daar grote zorgen over, en na de periode van vaccinatie zal men de drama's nog lang met zich meedragen.

Hij merkt op dat de Vlaamse Regering 150 miljoen euro aan bijkomende investeringen voorziet voor de relance, maar die zijn nog niet zichtbaar in deze begroting. Hij vraagt de minister hoe deze middelen concreet besteed zullen worden en of ze naast de voorziene relancemaatregelen nog echt bijkomende middelen voorziet zolang de sector grotendeels stilligt, en daarna bij de heropstart, ook als die langer op zich laat wachten.

Steve Vandenberghe stelt zich ook de vraag hoe coronaproof bepaalde beleidskeuzes zijn op lange termijn. Men moet er zich van bewust zijn dat zakenreizen en grote internationale evenementen niet meer helemaal terugkomen zoals voordien. Overweegt minister Zuhal Demir een studie naar de potentiële langetermijnpact van pandemieën op deze vorm van toerisme? Hoe zal die de beleidskeuzes van de Vlaamse overheid beïnvloeden?

De spreker wijst op de kennisacties die volgens de beleidstoelichting in 2021 uitgevoerd zullen worden. Hij vraagt naar de concrete timing van de oplevering van die studies en naar de verdere planning om met de resultaten iets te doen.

Voor de sp.a-fractie is vakantieparticipatie een belangrijk element, aldus Steve Vandenberghe. Het recht om op vakantie te kunnen gaan, moet voor iedereen gelden, ongeacht de financiële draagkracht. Hij vraagt of de minister daar extra noden ziet ten gevolge van de coronacrisis en of er ook middelen voorzien worden om vakantie voor iedereen op korte, middellange en lange termijn te versterken.

Steve Vandenberghe haalt aan dat Toerisme Vlaanderen in lijn met het regeerakkoord in 2021 verder moet besparen: 52.000 euro op personeel en 22.000 euro op het apparaat zelf. Hij vraagt of minister Demir zicht heeft op de impact daarvan.

De spreker is ontgoocheld over de gebrekkige aandacht voor de Vlaamse kust in de begrotingstoelichting. Terwijl de kust in de beleidsnota voor de hele legislatuur meermaals en uitgebreid aan bod kwam, komt ze in de toelichting maar één keer voor. Hij beseft dat de kust ook maar een stuk is van het beleid dat de minister in de grotere toeristische attractiepolen in Vlaanderen moet voeren, maar hoopt toch dat de kust in alle coronadrukke bovenaan op de agenda blijft staan. Ook aan de strandreddingsdiensten moet voldoende aandacht besteed worden.

3. Antwoorden van minister Zuhal Demir

3.1. Algemene reactie

Minister *Zuhal Demir* zou het appreciëren dat men iets verder kijkt dan de eigen streek. De hele toeristische sector bloedt en men moet er vooral voor zorgen dat de toeristische sector er weer bovenop komt. Uiteraard gaat ze na waar de noden het hoogst zijn. Ze zal zich laten leiden door de nieuwe visie van Reizen naar Morgen. Ze vindt dat ze de omslag naar duurzaamheid en kleinschaligheid al veel eerder gemaakt heeft in het beleid. Men verwijt haar een gebrek aan visie, maar ze wijst erop dat ze zelfs een prijs van The New York Times gekregen hebben voor de

nieuwe visie van Reizen naar Morgen. Reizen naar Morgen zal de leidraad zijn, en na corona meer dan ooit.

Ze zal in het algemeen belang van Vlaanderen handelen en is ervan overtuigd dat er over heel Vlaanderen goede projecten zijn. Men moet nu gewoon kijken wat een meerwaarde kan betekenen en wat binnen de visie van Reizen naar Morgen past.

3.2. Het tv-programma Vlaanderen Vakantieland

Het televisieprogramma Vlaanderen Vakantieland is een concept in samenwerking met de lokale partners, aldus minister Demir, maar de onderhandelingen lopen nog. Het heeft dus niet veel zin om daarover nu al in detail te gaan. Het is wel de bedoeling om dit ten volle in beeld te brengen in de eerste helft van 2021.

3.3. 150 miljoen euro extra middelen

Minister Zuhair Demir stelt dat 50 miljoen euro in de eerste plaats naar de beste projecten gaan, maar die zijn er over heel Vlaanderen. Ze moeten natuurlijk aansluiten bij de beleidslijnen. De geografische spreiding is mooi meegenomen, maar de minister gaat de middelen niet exact verdelen tussen de verschillende regio's. Naast projectoproepen zijn er projecten in eigen beheer; die mix wordt nu gefinancierd.

100 miljoen euro is door de Vlaamse Regering geormerkt voor congresinfrastructuur. De minister wijst erop dat er op dit moment slechts een beperkt aantal locaties zijn die nood hebben aan bijkomende infrastructuur, vooral Antwerpen. In Gent wordt er al bijna 10 miljoen euro in een vernieuwd congrescentrum geïnvesteerd. Het bedrag van 84 miljoen euro is een inschatting op basis van soortgelijke infrastructuur en daarbij moet er minstens een evenwaardige inbreng zijn van een private partner. Het is nog te voorbarig om uitsluitsel te geven, maar Antwerpen en Leuven zijn de locaties die nood hebben aan bijkomende infrastructuur. Het belangrijkste is dat de infrastructuur postcorona 'state-of-the-art' is, met voldoende ruimte. Er zal nog altijd gereisd worden en er zullen nog altijd congressen plaatsvinden.

3.4. Locatie Vlaams Culinaire Centrum en Centrum De Ronde

De minister stelt dat het Vlaams Culinaire Centrum en het Centrum De Ronde in het regeerakkoord staan. Het is dus belangrijk om dat uit te voeren. Voor het Centrum De Ronde is uiteraard de provincie Oost-Vlaanderen aan zet en is er met Toerisme Vlaanderen een principeakkoord gesloten. Toerisme Vlaanderen heeft al een aantal pistes onderzocht, waaronder de huidige locatie. Het eindrapport wordt opgemaakt en zal haar daarna bezorgd worden; ze zal dat dan met de commissieleden overlopen.

3.5. Ondersteuning voor topevenementen door Event Flanders

Wat inzetten op hybride congresvormen betreft, zijn er de topevenementen die vanuit Event Flanders ondersteund zullen worden. Ze geeft een aantal voorbeelden zoals het toernooi European Open dat 250.000 euro ontvangt, het WK Wielrennen 1,1 miljoen euro enzovoort. Andere projecten ondergaan nog een haalbaarheidsstudie, een effectieve ondersteuning is dus niet gegarandeerd, aldus de minister. Het gaat om projecten als het WK Volley Dames, de triatlon, het WK Breakdance enzovoort. Specifiek voor de Triënnales Hedendaagse Kunst in West-Vlaanderen wil men graag de verschillende evenementen met elkaar verbinden en zo opschaalen. Ze vindt het slim om post-COVID te investeren in openluchtfestivals in de zomer van 2021. Het gaat om Paradise in Kortrijk, de triënnale in Brugge, Beaufort aan de kust en het Kunstenfestival in Watou.

3.6. Onderzoek naar meeting- en congreslocaties

Volgens de minister lopen er geen onderzoeken naar meeting- en congreslocaties. Ze wil, vooraleer geld te besteden, op korte termijn met Toerisme Vlaanderen wel kijken wat de buurlanden en andere Europese landen daarmee doen.

3.7. Kampeertoerisme

De minister haalt aan dat er gewerkt wordt met een open oproep naar alle kampeerondernemers in Vlaanderen. Er zijn veertien ondernemers aan het begeleidingstraject begonnen, vijf ronden hun traject in 2021 af.

In de zomer van 2020 was er een project in de natuur, waarover er in het parlement heel veel vragen waren. Dit project is geëvalueerd en zeer positief bevonden door de Vlaming, die daar massaal van genoten heeft. De minister stelt voor om de evaluatie ook aan de commissieleden toe te lichten, voor er beslist wordt over een vervolg. Het zou jammer zijn om zoiets te schrappen als de evaluatie zo goed was.

3.8. Herziening decreten

De coronacrisis heeft een impact op de timing van het Logiesdecreet, aldus minister Zuhair Demir. Dat wordt uiteraard besproken in overleg met de volledige sector. Ze kan de volledige lijst van gesprekspartners laten bezorgen.

Het Toerisme voor Allendecreet en het decreet Iedereen verdient vakantie kunnen niet in werking treden voor de pijnpunten opgelost zijn. Uitvoeringsbesluiten voordien zijn dan ook zinloos. Het restant van het Toerisme voor Allendecreet is bijzonder klein en de minister bekijkt de mogelijkheid om dit in het herwerkte decreet Iedereen verdient vakantie te integreren.

De evaluaties van deze decreten worden op 15 december voorgesteld in de commissie en de minister doet nog geen voorafnames op de discussies.

3.9. Actieplan kunststeden

Er wordt met de kunststeden samengewerkt aan het structurele actieplan voor kunststeden, verduidelijkt minister Demir.

3.10. Extra middelen

In verband met 250.000 euro aan extra middelen voor 2020 heeft de minister zich geëngageerd voor 2021. Ze gaat verder bekijken of een structurele ondersteuning mogelijk is. Het is echter nog wachten op de evaluatie van het vorige zomerseizoen, die er binnenkort aankomt. De finale beslissing zal daarop gebaseerd zijn.

3.11. Westhoek

Voor extra acties voor het herdenkingstoerisme is er een plan gemaakt voor de jaren na de herdenkingsperiode: 'In Flanders Fields Forever'. Dit werd afgestemd met Westtoer en kijkt vooruit tot in 2028, wanneer 100 jaar Menenpoort gevierd wordt. Er waren plannen om de wederopbouw in de kijker te zetten, maar de coronacrisis heeft die doorkruist. Daarom wordt nu gekeken hoe men het landschap als getuige in evenementen kan voorbereiden, aldus de minister.

Op verschillende niveaus wordt ook gewerkt om het gemis aan bezoekers uit het Verenigd Koninkrijk op te vangen en schoolbezoeken weer aan te trekken. De

promotiepas voor de Westhoek wordt ondersteund en er wordt 110.000 euro geïnvesteerd in promotiemiddelen.

3.12. Financiële ondersteuning toeristische sector

Minister Zuhail Demir wijst erop dat minister Hilde Crevits heel veel geld vrijgemaakt heeft, aangezien de toeristische sector op de eerste plaats ook nog altijd een economische sector is. Minister Zuhail Demir is heel blij met die nodige middelen binnen het beschermingsmechanisme. Ze wil dan ook niet spreken van een faillissement van de toeristische sector. De minister zegt dat ze hefboomprojecten en de nodige promotie en marketing kan doen, maar ze is niet bevoegd voor economie.

De minister wacht al geruime tijd op de Europese middelen. De coördinatie ligt op het federale vlak, maar ze zal dat mee steunen.

3.13. Aanspreekpunt eventsector

Wat het aanspreekpunt voor de eventsector betreft, juicht de minister zelforganisatie toe. Zij heeft samengewerkt met de sector in het kader van de CERM en de CIRM en vindt het positief dat ook andere sectoren, bijvoorbeeld de stadsgidsen, werken aan een organisatie binnen de sector.

3.14. Besparingen Toerisme Vlaanderen

De impact van de besparing op het apparaat is miniem. Voor personeel is er een besparing van 52.000 euro of 0,0033 procent van het totale personeelsbudget. Voor de werking is er een besparing van 22.000 euro of 0,0042 percent van het apparaatsbudget. Dat zal opgevangen worden door een efficiëntere werking waar het agentschap voortdurend naar streeft. De relance daagt uit om daar een antwoord op te geven.

3.15. Logiessector

Uit het overleg dat de minister heeft met de logiessector blijkt dat het voor de sector financieel moeilijk is om deze periode te overbruggen. Er zijn veel compensaties voorzien op het Vlaamse en federale niveau, bijvoorbeeld de verdubbeling van het overbruggingsrecht en tijdelijke werkloosheid voor het personeel.

De sector zelf vindt dat de lokale besturen ook een hele grote rol kunnen spelen, bijvoorbeeld inzake de onroerende voorheffing. De minister heeft aan de sector beloofd dit aan de commissie te zullen meedelen, want vele commissieleden zijn ook lokaal actief en hebben een groot hart voor de toeristische sector. Een voorbeeld is het schrappen van de onroerende voorheffing voor 2019.

Over de vraag van de logiessector naar een sterke promotie naar het buitenland tijdens het voorjaar, werden reeds afspraken gemaakt en staan er al verschillende acties op stapel.

3.16. Visie op toerisme

Over de visie van Reizen naar Morgen kan nog veel worden gepraat. Minister Zuhail Demir is er fier op dat de New York Times zegt dat Vlaanderen de richting aangeeft waar de sector naartoe moet. De minister, en ook Toerisme Vlaanderen, wil dat zeker komen uitleggen.

3.17. Kuststeden en kunststeden

Uiteraard is de kust ook van belang. De cijfers tonen aan dat zowel de kust als de groene regio's het goed hebben gedaan.

Het grootste probleem doet zich op dit moment voor in de kunststeden waar er een bezettingsgraad van slechts 10 tot 20 procent was. Daarom is de minister samen met de kunststeden aan het bekijken of er een structureel plan kan komen.

De minister is al haar collega's die in financiële ondersteuning hebben voorzien dankbaar, en ze zal zelf haar middelen op een goede manier proberen in te zetten.

4. Aanvullende vragen en antwoorden

Vera Jans dankt de minister voor de toelichting, maar drukt vanuit haar fractie haar spijt uit over de toon van het debat. Ze is bijzonder verbaasd over de repriemande en de boosheid van de minister ten aanzien van de parlementsleden, net terwijl een parlementslid maar drie opdrachten heeft: de regering controleren, decreten goedkeuren en een begroting goedkeuren. Het is ongezien, te meer omdat de spreektijd beperkt is tot een kwartier per fractie. Iedereen heeft zijn best gedaan om de stukken door te nemen en na te gaan wat belangrijk is en welke accenten men wil leggen om de tussenkomst constructief te houden. Ze heeft veel terechte vragen gehoord. Men zit in deze commissie uit liefde voor de sector. De leden uiten bekommernissen omdat ze zien wat COVID-19 aanricht.

De minister spreekt graag over de relance, maar de bekommernissen die verschillende parlementsleden hebben geuit, gaan over het zorgen dat men zoveel als mogelijk van de sector over kan houden. Dat is veeleer een uitnodiging om samen met de minister te blijven knokken voor extra middelen, waar die ook vandaan komen. Een begrotingsdebat is zeer belangrijk, want het brengt mensen samen rond de essentie van een sector. De toeristische sector is bij uitstek geraakt door de coronacrisis. Zij vraagt aan de minister om op haar taalgebruik te letten want dat komt noch de minister zelf, noch de commissie, noch het beleidsdomein ten goede.

De *voorzitter* beaamt dat de spreektijd is afgesproken. Hij geeft minister Zuhair Demir het woord, maar vraagt om haar lichaamstaal te beperken.

De *minister* antwoordt dat ze de houding van de meerderheidspartij CD&V niet correct vindt. De partij verwijt haar dat de toeristische sector failliet gaat, terwijl bij uitstek hun minister bevoegd is voor Economie. Minister Zuhair Demir probeert wel om alles goed te doen. Een minister wordt wel eens kwaad wanneer parlementsleden zich er druk over maken dat het woord 'kust' maar één keer in de nota staat, terwijl zij een crisis moet managen en de hele sector in brand staat.

Over de visie 'Reizen naar Morgen' lijkt men niets te hebben gehoord. De minister doet niets anders dan met de sector in overleg gaan en middelen voorzien waar die nog extra nodig zijn. Zo wijst ze erop dat er bijna 30 miljoen euro uit het noodfonds gaat naar de zorgverblijven, jeugdverblijven en dergelijke meer. Ze begrijpt dat de parlementsleden vragen hebben bij het congrescentrum in Antwerpen, maar ze begrijpt niet dat men vraagt wat de visie over toerisme is. Ze vindt dit zeer beledigend voor de sector en voor Toerisme Vlaanderen en alle ambtenaren die heel hard hebben gewerkt aan allerlei protocollen en dergelijke meer. Die teken bij sommigen vindt zij jammer, maar zij blijft voortwerken en zal alles op alles zetten om de sector erdoor te halen, want de sector is van groot belang.

De *voorzitter* repliceert dat iedereen het recht heeft de vragen te stellen die hij of zij wil, ook als dat belachelijke vragen zouden zijn.

Bart Tommelein merkt op dat Vlaanderen een flamboyante minister van Toerisme heeft. Hij vindt het niet erg dat af en toe de dingen met passie worden uitgedrukt.

Hij is bijzonder tevreden dat de minister zich opnieuw engageert voor de structurele ondersteuning van de kustreddingsdiensten die van bijzonder groot belang zijn en deze zomer heel wat taken op zich hebben genomen in zeer moeilijke omstandigheden. Uiteraard moet men de evaluatie afwachten, maar hij twijfelt er niet aan dat die zeer positief zal zijn.

Verder dankt Bart Tommelein de minister voor de antwoorden. Hij vindt samen met zijn partijgenoten dat de minister in moeilijke omstandigheden op korte termijn zeer snel handelt en dat ze ook wat de jongeren betreft, de juiste toon zet.

Jeremie Vaneekhout merkt op dat er aan Bart Tommelein een carrière als ontmijner is voorbijgegaan. Zelf vindt hij het zeer interessant dat de minister met vuur voor haar beleid staat, maar dat is iets anders dan de commissie Toerisme voorstellen als een groepje onbenullen die niet lezen en niet opletten. Hij acht iedereen in de commissie zeer hoog, ook de minister, maar men moet het onderscheid kunnen maken tussen vurigheid voor het beleid en het respecteren van elkaars rol. Hopelijk kunnen de parlementsleden van de meerderheid meer zijn dan stemmachines die uitvoeren wat de minister verwacht.

Jeremie Vaneekhout verwijt de minister niet dat er geen visie zit in haar beleidsnota, die zit immers goed. Toch is hij zeer bezorgd over de grote afhankelijkheid van het internationale toerisme dat zich de komende jaren moeilijk zal herstellen. Er is misschien een wending naar nog meer binnenlands toerisme nodig en naar meer toerisme uit de rechtstreekse omgeving van Vlaanderen.

Maar een reden om straks tegen te stemmen, los van alle positieve nuances die hij maakt, is dat in deze crisisperiode met grote noden in alle maatschappelijke domeinen en de nood aan relance die een fundamentele switch kan maken, toch 84 miljoen euro wordt vrijgemaakt voor een nieuw internationaal congrescentrum. Hij weet dat de definitieve keuze nog niet is gemaakt, maar er is geen businessplan dat dat verantwoordt. Ter vergelijking: men investeert in het relancebeleid 30 miljoen euro in energierenovatie van sociale woningen. Hij stelt zich hierbij grote vragen over waar de prioriteiten zouden moeten liggen.

Steve Vandenberghe merkt op dat ieder zijn eigen belangen verdedigt. De minister moet het totale plaatje bekijken, maar zij kan het hem niet kwalijk nemen dat hij zich vooral inzet voor de belangen van de kust. Het is zijn taak als oppositielid maar ook als parlements lid om dat te blijven bewaken. Hij twijfelt er niet aan dat de minister, net als alle collega's, het goed meent met het toerisme in ons land.

Het gaat over veel jobs en de toekomst van vele mensen, maar ook over heel veel plezier en ontspanning. De minister heeft verwezen naar de lokale besturen. Maar niet alleen het toerisme staat in brand, ook de lokale besturen staan stilaan in brand. Voor hen wordt het steeds moeilijker om de eindjes aan elkaar te knopen en zij moeten zeer diep gaan om de financiën rond te krijgen. Hij geeft een aantal voorbeelden. De minister moet daarom voorzichtig zijn met de lokale besturen veel te vragen, want ook bij de gemeentebesturen staat het water bijna aan de lippen.

Karin Brouwers merkt op dat de minister zegt dat de parlementsleden beledigend zijn ten aanzien van de sector en ambtenaren. Dat is absoluut onjuist. Ze is nog altijd in shock en gaat er verder niet meer op in.

Misschien hebben zij en de minister elkaar niet goed begrepen over de coronabaro-meter. De vraag is in welke mate er vanuit het toerisme nog nood aan is. Zij wilde polsen of de barometer voor de minister al dan niet dringend is en in welke mate

die nog kan helpen om het toerisme niet meer met een 'stop-and-go'-beleid te confronteren. Het is inderdaad een federale zaak, maar indien de minister dat nog heel belangrijk vindt, dan wil zij er zeker op aandringen dat die er alsnog komt.

Zij vindt het goed dat de minister samenwerkt met de kunststeden om een structureel plan te maken, want dat is broodnodig. Zij kijkt daar met heel veel interesse naar uit.

De thematische verhaallijnen kent men al, onder meer rond het intellectueel erfgoed. Het punt is dat bij een festival zoals in Leuven dat eind volgend jaar zal plaatsvinden, de organisatoren vragen of er mogelijkheden zijn in het kader van die nieuwe verhaallijn om subsidies te krijgen. Dan is het normaal dat er stilaan duidelijkheid over komt en dat men dat ook aan de minister vraagt.

Het hele beschermingsmechanisme dat de minister van Economie heeft opgezet, noemt Karin Brouwers schitterend. Zij heeft de minister daar pas nog over aangesproken omdat zij een vermoeden heeft dat een premie van 10 procent van de omzet misschien onvoldoende is voor hotels met heel grote gebouwen en veel vaste kosten. De minister heeft van in het begin van de crisis en recent nog op een antwoord op een schriftelijke vraag van Martine Fournier, gezegd dat zij bijkomende steunmaatregelen aan het bekijken was voor de jeugd- en zorgverblijven, dus gerichte steunmaatregelen voor toeristische ondernemingen. De enige vraag die zij heeft gesteld is welke maatregelen aanvullend op wat de andere ministers in de regering doen, minister Demir op korte termijn zal nemen om te vermijden dat de toeristische sector in Vlaanderen Spaanse toestanden tegemoet gaat. Het risico bestaat dat een aantal van de belangrijke Vlaamse logies er niet meer zullen zijn omdat de maatregelen die gelukkig al genomen zijn, voor hen niet zullen volstaan. Ze rekent op de minister om dat in kaart te brengen.

Karin Brouwers hoopt dat ze dit nu heeft kunnen verduidelijken. Tijdens een vorige vergadering heeft zij de suggestie gedaan om in het kader van het Logiesdecreet de logiespremiereregeling aan te passen. De minister heeft daar vrij positief op gereageerd. Mag men dat niet herhalen bij een begrotingsbespreking? Bij een begrotingsbespreking moet men alles kunnen vragen wat men wil. Dat dat niet streekgebonden is, vindt ze geen argument. Ze meent dat de minister ermee zal moeten leren leven dat de parlementsleden zich niet zullen inhouden om het eens over de kust te hebben of over een kunststad die hen na aan het hart ligt.

Philippe Muyters ziet in deze commissie iets wat toepasbaar is op elke andere commissie, namelijk dat er betrokkenheid is. Er is niet alleen een zeer grote betrokkenheid en bekommernis bij de sector van de minister, maar uiteraard ook bij parlementsleden die vanuit de ervaring vanuit hun eigen omgeving, proberen een aantal signalen door te geven. Hij kan veel sectoren noemen waar er vandaag ten gevolge van corona heel veel problemen zijn. Men moet echter goed beseffen dat de Vlaamse Regering ook bekommerd moet zijn over de begroting en de schulden die worden opgebouwd voor onze kinderen en kleinkinderen. Ze heeft geen ezeltje dat centjes geeft, noch een vat waar men eindeloos uit kan putten om alle behoeften en vragen op te lossen. De Vlaamse Regering heeft tot op vandaag zeer duidelijk over alle sectoren heen geprobeerd om oplossingen te bieden en de bedrijven die gezond waren voor de coronacrisis, door de crisis te slepen. Alle bedrijven, niet alleen in de toeristische sector, die sterk waren voor de coronacrisis en door de crisis in de problemen gekomen zijn, hebben het recht dat er voor hen oplossingen komen.

Hij apprecieert de betrokkenheid van iedereen ten aanzien van de toeristische sector. Zeker de leden van de meerderheid zouden erop moeten vertrouwen dat alle leden van de Vlaamse Regering in een totaalpakket naar oplossingen zoeken om al die bedrijven erdoor te slepen en een toekomst te geven. Hij roept op om de

rangen te sluiten en samen de gezonde bedrijven van voor de coronacrisis mee te nemen tot na de coronacrisis.

Jeremie Vaneekhout dankt Philippe Muyters voor zijn bevlogen pleidooi maar hij laat zich toch niet verleiden om daar helemaal in mee te gaan. Hij vindt het echter een belangrijke boodschap.

Minister *Zuhal Demir* dankt de leden voor de tussenkomsten. De Vlaamse Regering heeft alles gedaan binnen de budgettaire mogelijkheden om zo goed mogelijk in elke sector te investeren. Er is bijvoorbeeld al bijna een half miljard euro naar de toeristische sector gegaan. De coronabarometer is federaal en is vooral nuttig om vooraf te kunnen inschatten wat de impact is van de gezondheidssituatie op de werking van ondernemingen. Het is een goede tool, maar nog belangrijker zijn vaccinatie en testing.

Vlaanderen is echt afhankelijk van het internationale toerisme, zeker de kunststeden. Het buitenlandse toerisme was goed voor ongeveer de helft van de aankomsten in Vlaanderen. Buitenlandse bezoekers geven ook veel meer uit dan binnenlandse. De zomer heeft aangetoond dat het niet realistisch is om het internationale toerisme te laten vallen. Daarom zal men dat ook niet doen.

Van het aantal aankomsten in Vlaanderen gaat ongeveer 20 procent naar congres-toerisme. Een congres-toerist geeft ook veel meer geld uit, wat goed is voor de horeca, souvenirwinkels en dergelijke meer. Daarom vindt de minister congres-toerisme wel nog van groot belang. Men zal uiteraard kijken wat andere Europese landen doen inzake congres-toerisme, maar ze meent dat dat zal blijven bestaan. Vlaanderen moet zich onderscheiden door 'state of the art' te zijn. In het congrescentrum van Gent investeert Vlaanderen bijna 9,8 miljoen euro. Dat zal 'state of the art' zijn en bovendien iets extra's toevoegen, namelijk een unieke beleving van erfgoed in de Floraliënhal. Men moet zich onderscheiden in de infrastructuur, die 'state of the art', duurzaam en bijna klimaatneutraal moet zijn en bovendien de congres-toerist een unieke beleving geeft. In Vlaanderen zijn er verschillende plekken waar men dat kan realiseren.

De minister apprecieert alle tussenkomsten, maar meent dat al genoeg was gesproken over Reizen naar Morgen in verschillende commissievergaderingen. Misschien had ze dit toch zelf te berde moeten brengen in de inleiding. Dat is de visie waar men verder op zal bouwen met Toerisme Vlaanderen. Het is niet omdat de kust maar eenmaal is vermeld, dat ze niet belangrijk is. Men gaat verdere financiering voorzien voor de kust. Uiteraard moet men wachten op de evaluatie, maar de minister gaat ervan uit dat die goed zal zijn.

De minister benadrukt dat ze in de commissie altijd rekening heeft gehouden met de verschillende signalen die parlementsleden uitsturen. Ze wil de onroerende voorheffing niet afnemen van de lokale besturen, maar dit thema is aan bod gekomen tijdens een overleg met de horeca, waar ze heeft beloofd dit mee te nemen naar de commissie.

Er ligt heel veel werk op de plank. Men is erop voorbereid dat wanneer de crisis afneemt, de toerist weer veilig naar Vlaanderen kan komen. Het is nu een kwestie om dat allemaal uit te voeren, naast het beheren van de crisis zelf. Men is er nog niet door, het zal nog veel werk vragen om de crisis de komende maanden te bestrijden. De minister sluit niets uit, ze is in gesprek met de sector en wanneer daar iets uitkomt, zal zij dat meedelen aan het parlement.

De *voorzitter* dankt de minister en sluit de bespreking af.

III. Indicatieve stemming

Het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2021 wordt indicatief aangenomen met de volgende stemuitslag:

- voor de bevoegdheid Buitenlandse Zaken van minister-president Jan Jambon met 8 stemmen voor, 1 stem tegen en 3 onthoudingen;
- voor de bevoegdheid Toerisme van minister Zuhal Demir met 9 stemmen voor, 1 stem tegen en 4 onthoudingen.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Karin BROUWERS
Johan DECKMYN
Kristof SLAGMULDER
Emmily TALPE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

3RX	Rhein-Ruhr-Rail Connection
AAVR	Algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering
AI	Artificial Intelligence
ANWB	Koninklijke Nederlandse Toeristenbond
BBT	beleids- en begrotingstoelichting
CERM	COVID Event Risk Model
CIRM	COVID Infrastructure Risk Model
CJM	Cultuur, Jeugd en Media
Coreper	Comité van permanente vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten bij de Europese Unie
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
EU	Europese Unie
EWI	Economie, Werkgelegenheid en Innovatie
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations
FIT	Flanders Investment and Trade
IKWV	Intercommunale Kustreddingsdienst West-Vlaanderen
ISE	Inhoudelijk structuurelement
LF	langeafstandsfietsroute
lgbt+	lesbian, gay, bisexual, transgender, plus
lgbtqi	lesbian, gay, bisexual, transgender, intersex
MICE	Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions
NS	Nederlandse Spoorwegen
O&O	Onderzoek en ontwikkeling
pps	publiek-private samenwerking
SDG	Sustainable Development Goal
SNCF	Société Nationale des Chemins de Fer Français
SOC	Strategisch Onderzoekscentrum
UNAIDS	United Nations Programme on HIV/AIDS
UNRWA	United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East
VAK	vastleggingskrediet
VEK	vereffeningskrediet
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VLEVA	Vlaams-Europees Verbindingsagentschap
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
WFP	United Nations World Food Programme
WHO	World Health Organization
WK	Wereldkampioenschap